IULIU MOISIL

ARTA DECORATIVĂ IN CERAMICA ROMÂNEASCĂ

CU 154 DESENE ȘI ILUSTRAȚII COLORATE ȘI IN NEGRU IN TEXT ȘI 56 PE TABLE

BUCUREȘTI
— 1 9 3 1 —

IULIU MOISIL

ARTA DECORATIVA
IN
CERAMICA ROMÂNEASCĂ

CU 154 DESENE ȘI ILUSTRAȚII COLORATE ȘI IN NEGRU
IN TEXT ȘI PE 56 TABLE

INSTITUT DE ARTE GRAFICE E D. MARVAN B-DUL PR. MIRCEA, 10— BUCUREȘTI

Inchin această lucrare
amintirei părintelui meu
Grigore Moisil

TOATE ILUSTRAŢIILE DIN ACEASTĂ LUCRARE SUNT EXECUTATE DUPĂ FOTOGRAFIILE FĂCUTE DE AUTOR

PRECUVÂNTARE

Lucrarea prezentă este un produs al „mişcării culturale, economice şi artistice” ce am pornit în judeţul Gorj, împreună cu alţi câţiva prietini de idei şi de muncă, în anul 1894 şi a dăinuit până în 1905.

In capitala judeţului, în oraşul Târgul Jiului, *am înfiinţat, în 1894, un muzeu regional* „Muzeul Gorjiului”, *care a fost sâmburele mişcării şi în care am depus obiectele colecţionate din judeţ, din toate punctele de vedere: etnografic, religios, istoric-geografic, artă populară, al ştiinţelor naturale, ş. a. Aici au luat mai întâi naştere aşa numitele* cercuri culturale *şi mai ales de aici a pornit o mare mişcare economică:* băncile populare săteşti, *la 1897, la iniţiativa subsemnatului. Aici am înfiinţat, în 1900,* o şcoală de artă ceramică, *în care am cultivat pe lângă technica olăriei, aplicaţiunea pe vase, etc., a splendidelor motive de artă ţărănească, adevărata artă naţională, care izvoreşte de-a dreptul din geniul poporului nostru.*

Pe lângă cultivarea motivelor de artă ţărănească, în special de pe ouăle încondeiate de Paşti, motive cari se potrivesc foarte bine la vase de tot felul, s'au cultivat în şcoala noastră şi motive artistice după vechile noastre biserici şi mânăstiri, apoi motive luate din cărţi religioase, din pomelnice, hrisoave, manuscrise ş. a. ce aveam în muzeu sau luate din diferite publicaţiuni relative.

Rezultatele acestei mişcări artistice din şcoala ceramică din Târgul-Jiului sunt expuse în lucrarea de faţă, din care reese apoi şi influenţa ce ea a avut în ţara noastră.

Deşi această activitate a durat numai cinci ani, 1900—1905, ea a dat rezultate frumoase şi ţin de o datorie a le da publicităţii pentru a nu dispare...

Lucrarea aceasta n'ar fi putut vedea lumina dacă n'ar fi fost ajutată de unele autorităţi şi anume de Onor. Ministeriu al Industriei şi Comerciului; de Onor. Ministeriu al Cultelor şi Artelor şi de Adminsitraţia Casei Şcoalelor şi Culturei poporului; cărora le exprim adâncile mele mulţumiri.

In special mai exprim mulţumiri foarte călduroase d-lor Dr. L. Mrazec, *profesor universitar şi fost Ministru,* Cezar Popescu, *Directorul secţiunii Industriei mari din Ministeriul Industriei, d-lui* Th. Alessianu, *Administrator al Casei Şcoalelor şi d-lui* St. Brădişteanu, *Director general în Ministeriul Cultelor şi Artelor.*

D-lui Eduard Marvan, *îi exprim de asemenea sentimentele mele de recunoştinţă pentru excelenta execuţie artistică a operei prezente.*

Bucureşti, 1 Martie 1931. IULIU MOISIL

1

ŞCOALA CERAMICĂ DIN TÂRGUL-JIULUI

Scopul înfiinţării ei.—Rezultatele.—Efectele. O şcoală pentru cultivarea artei naţionale.

Incă din tinereţe, ca student la politecnică, căpătasem o dragoste deosebită pentru industria ceramicei, dragoste ce s'a potenţiat prin vizitarea a deosebite fabrici şi colecţii din feliurite muzee industriale şi de artă. Doriam foarte mult să cultiv ceramica naţională.

Stabilit dela 1894 în Târgul-Jiului (Gorj) am găsit aci un teren prielnic şi m'am gândit, că aici ar fi locul să se pună temelia unei industrii mai mari ceramice şi artistice.

In deosebite localităţi din judeţul Gorj (24 localităţi cercetate de noi) se găseşte pământ bun pentru fabricare de oale şi de alte vase, de aceea încă din timpuri vechi meşteşugul olăriei s'a deprins de mulţi săteni, iar „oalele de Târgu-Jiu" erau cunoscute şi apreciate în Oltenia şi Muntenia din vechime. Zeci de care încărcate cu produse de pământ din Gorj plecau, şi pleacă şi azi, la toate bâlciurile şi sătenii încasau sume bune, prin ce au început să ridice satele lor şi să ajungă la o bunăstare remarcabilă. In multe sate, din Gorj meşteşugul acesta devenise bănos pentru ţăranii olari.

Astfel învăţătorul Pantilimon Diaconescu, din comuna Vâlceaua, într'o scriere *) a sa zice : „In sat la Boboeşti, primarul, notarul şi cântăreţul au lăpădat slujba şi s'au pus să facă oale. La Peşteana s'au făcut toţi boeri, numai cu oale".

Asupra cestiunei de a întemeia o industrie ceramică mai mare am discutat mult cu bunul meu prietin, inginerul judeţului Gorj, **Aurel Diaconovici** şi cu **V. Rola Piekarski** şi în urmă am hotărât să înfiinţăm o „şcoală ceramică".

Scopul nostru era să pregătim terenul pentru a da o direcţie mai puternică ceramicei române şi pentru aceasta a pregăti elevi şi a forma lucrători dibaci, culţi, artistici, technici, cari să execute cât mai bine, mai solid, mai frumos şi mai artistic obiectele usuale, de gospodărie, dar şi mai fine, de artă, şi să aplicăm cât mai intens motive de artă naţională, la ornamentarea lor.

Voiam să începem dela simplele noastre forme de vase cu ornamentaţii româneşti, ce se găsiau pe ele, pe aceste să le cultivăm şi să cons-

---

*) *Poveşti* de P. Diaconescu, în manuscris, din bucata „Ce ne spune ceasornicul?" p. 38.

truim — bazați pe obiectele din trecut, — o artă a noastră specială, o ceramică artistică românească.

Voiam să formăm ateliere și o fabrică cu elevii noștrii deveniți buni maeștrii, prin cooperația tutulor, să răspândim această industrie peste întreaga țară, să ridicăm bunăstarea meseriașilor noștri, să formăm din Târgul Jiului un oraș de industrie artistică.

In Viena aveam, din timpul studiilor, un bun cunoscut, **Ion Wirnstl**, excelent pictor ceramist și de vitrouri, care pe atunci lucra într'un mare atelier de pictură pe sticlă (vitrouri), al profesorului **Geyling**, dela Academia de arte frumoase de acolo.

Având pe acesta și încă un maiestru de modelaj și altul de technica ceramicei (ceramist) pentru început, și o sumă potrivită de bani, ne gândiam că am fi putut realiza ideea unei școli ceramice.

In anul 1899 amicul din Viena era liber, căci eșise din atelierul profesorului Geyling, în urma unui concurs pentru executarea a trei mari ferestre (vitrouri) la o biserică jubilară din Viena, reușind primul cu lucrările lui la premiul pus de comitetul bisericei și astfel fu însărcinat cu executarea lor.

Artistul terminându-și lucrările primi propunerea de a veni la Târgul-Jiului pentru realizarea ideii noastre. Intervenind la Ministrul Instrucțiunei publice și al Cultelor, **Dr. C. Istrati**, care în toamna anului 1899 vizitase Gorjul, și expunându-i proectul nostru îl aprobă. In anul 1900, luna Iunie, făcând o nouă vizită Ministrului, dimpreună cu profesorul **Ion Popescu-Voitești**, care se raliase la idea înființărei acestei școli, proiectul școalei ceramice fu definitiv aprobat, ministeriul acordându-ne o subvențiune de Lei 3.000 anual, ear Prefectura Gorj și Primăria Târgu-Jiului anumite ajutoare (vr'o 1.700 lei).

După ce se aprobă de Minister și personalul didactic necesar, la 9 Octombrie 1900 am deschis școala cu 42 elevi, aproape toți din Gorj, absolvenți de curs primar. Prezentându-se însă și elevi cu clase gimnaziale și chiar cu gimnaziul absolvit, deci cu cunoștințe mai superioare am hotărât, împreună cu Inginerul **Aurel Diaconovici**, — care mi-a fost tot timpul cât am condus școala cel mai sincer sfătuitor și prețuit colaborator — să facem două secții și anume : I secția **elementară**, cu elevii de curs primar și II secția **artistică**, cu elevii, cari au terminat gimnaziul. Astfel am avut la început în secția I-a 32 elevi, ear în secția II-a 10 elevi.

Școala organizată de noi, după ideile noastre, s'a desvoltat foarte bine și în fiecare an a luat avânt din ce în ce mai frumos, ear rezultatele au întrecut toate așteptările noastre.

Școala a avut norocul să posedă doi mari artiști : **Ion Wirnștl**, un foarte distins artist și dascăl și **Ion Schmidt** recomandat nouă special, de directorul școalei ceramice din Znaim, nu numai ca excelent artist dar și ca excelent metodist în predarea modelajului.

Acești doi artiști, oameni de deplină confiență, pricepere și de înțelegere ale ideilor noastre, au contribuit ca școala să dea rezultatele artistice

cele mai bune. Măestrii de technica ceramicei (ceramiştii) au fost şi ei buni, dar s'au perindat trei în timp de cinci ani şi fireşte că schimbarea profesorilor la o şcoală nu poate contribui la adevăratul progres. Totuşi progresele au fost destul de îmbucurătoare, după cum s'au dovedit la expoziţiile anuale din cei cinci ani, cât am condus eu această şcoală.

Obiectele de învăţământ au fost: Morala creştină. Limba română (citire, recitări, gramatică). Noţiuni de istorie şi elemente de istoria artelor. Aritmetica practică. Noţiuni elementare de mineralogie şi geologie; de fisică şi chimie. Igiena (corpul omenesc; regule igienice). Desemnul ornamental şi constructiv. Pictura decorativă. Modelaj în pământ şi plastilină. Technologia ceramică. In atelier: Lucrări de vase şi tipare la roată. Turnare de vase. Şmălţuirea, decorarea, pictarea lor. Arderea în cuptor simplu (ţărănesc) şi cu mufle. Gimnastică, jocuri.

La finele cursului complect elevii primeau o diplomă de absolvire.

Cursurile şcoalei le fixasem la început la trei ani. Deoarăce însă voiam ca elevii să fie cât mai bine, mai temeinic şi mai multilateral pregătiţi, am ridicat durata la patru ani. Am dat atunci o specială desvoltare şi fabricaţiunei de sobe de terracottă şi chiar montării lor (o meserie earăşi bănoasă).

Mai era în proectul nostru înfiinţarea unei secţii speciale de pictură pe sticlă (vitrouri), care nu exista în ţara noastră, o industrie de asemenea frumoasă, artistică şi bănoasă. Am şi început pregătirile şi comandasem mostre de anumite sticle, în vederea înfiinţării acestei secţiuni.

Şcoala noastră, care îşi câştigase în scurt timp un bun nume, a fost vizitată de diferite persoane marcante din cari amintesc următoarele: **Dr. C. I. Istrati; Spiru Haret,** ca ministru vizită expoziţiile din anii 1902 şi 1903; **D-na Eliza I. I. Brătianu; Nicolae Densuşianu; Dum. Sturdza; Ionel I. C. Brătianu; Dum. Onciul; George Coşbuc; Dr. L. Mrazec; Dr. G. Munteanu-Murgoci; Dr. Conrad Cichorius** prof. univ. Bonn; **N. Iorga; Sol. Haliţa; Nic. Romanescu,** primar al Craiovei; **Mih. Seulescu,** prof. univ.; **General I. V. Năsturel; Ion C. Grădişteanu,** fost Ministru; **Dr. Sava Athanasiu,** prof. universitar ş. m. a.

Şcoala a expus produsele sale 1) la „Expoziţia Asociaţiunei pentru înaintarea şi răspândirea ştiinţelor" din Bucureşti, 1903, fiind premiată cu „medalia de aur"; 2) la „Expoziţia agrară", Bucureşti, 1904; 3) la Expoziţia „Asociaţiunei transilvănene" din Sibiu, 1905 şi 4) la „Expoziţia generală română" din 1906.

In vara anului 1904 şcoala a dat primii absolvenţi. Cu 12 absolvenţi angajaţi de „Societatea de bazalt" din Bucureşti s'a deschis prima faianţerie română dela Uzina de bazalt dela Cotroceni (Bucureşti).

In anul 1905 începură a se ridica nouri ameninţători asupra mişcării noastre culturale-economice. Persecuţiile politicianilor takişti s'au năpustitt tocmai asupra noastră, ajutaţi şi aţiţaţi de câţiva profesori, cari îşi urmăriau scopurile lor personale. Cu toate că şcoala dăduse în timpul celor cinci ani rezultate strălucite, cu toate că aveam sprijinul D-rului C. Istrati şi a d-lui Ion C. Grădişteanu, miniştrii din acelaş guvern, nulităţile politice avură mai

mare putere și mișcarea noastră fu aproape distrusă. „Politica lovește pe cei mai buni și îi decepționează. In schimb ea ridică pe toate secăturile, care știu să spună minciuni mulțimii și să-și târască viața ca râmele pe sub pământ și pe deasupra pământului" (C. I. Borca). Așa zisa politică este cancerul grozav ce roade orice progres în țara noastră.

Astfel izgoniți, urmașii firește că n'au urmat direcția noastră, totul a stagnat, a regresat. Toți : inițiatorii, colaboratorii noștri, toți au fost izgoniți — ca nimic să nu se mai amintească din ce a fost odată aci.

*
* *

Țin de o datorie specială să amintesc aici pe scurt activitatea celor doi foarte prețioși colaboratori artiști, cari m'au ajutat cu toată dragostea, sinceritatea și desinteresarea la ridicarea frumoasei noastre școli, cari au înțeles foarte bine cultivarea artei românești și cari au suferit dimpreună cu directorul lor persecuțiile politicianilor ignoranți, răi, ticăloși și lipsiți de adevărat simț național.

1. IOAN WIRNSTL, fost maiestru de desemn și pictură la școala ceramică și la gimnasiul din Târgul-Jiului, s'a născut la Salzburg (Austria) în 1859. Urmă studiile la „Școala de arte industriale" (dela Oesterr. Museum für Kunst und Industrie) din Viena, apoi la „Școala specială de arte decorative, de pictură pe porcelan, sticlă și email" (Fachschule für decorative Kunst).

După terminarea școalei, la recomandație specială, fu primit în „Institutul de pictură pe sticlă" (vitrouri) de sub direcțiunea profesorului Rudolf **Geyling,** dela Academia de arte frumoase din Viena.

Wirnstl a executat în timp de 13 ani, cât a colaborat în acest mare institut, o mulțime de opere de artă din care notez aici unele :

Vitrouri biblice pentru o biserică din **Nancy (Franța)**, precum și pentru catedrala **Sf. Ștefan** și pentru alte biserici din **Viena** și împrejurimi. Apoi pentru o biserică de misionari în **China** și alta în **Calcutta** (India), ear pentru palatul unui **principe indian** un vitrou reprezentând figura lui Zoroastru.

Pentru **capela particulară a arhiducesei Ștefania** (soția † arhiduce Rudolf), din palatul imperial din Viena, a lucrat un vitrou reprezentând pe Maica Domnului și Isus pe Muntele Maslinilor.

Execută apoi multe vitrouri de figuri medievale și din epoca renașterii pentru diferite palate, vile și castele din Austria.

Concurând și eșind primul cu proectele sale la concursul unor vitrouri pentru două biserici din Viena (**biserica jubilară din Breitensee** și alta din **Penzing**) părăsi Institutul lui Geyling și execută acele lucrări pe socoteala proprie. Vitrourile din Breitensee represintă : Judecata de apoi, Purtarea Crucei de Isus și Coborârea lui Isus de pe cruce și Impăratul Constantin căruia îi apare **Crucea.** „Cu acest semn vei birui".

Vitrourile din biserici sunt lucrate în vechiul stil gotic.

La 1899 fiind chemat de mine, a fost numit de minister — la propunerea mea — maiestru de desemn la gimnasiul din Târgul-Jiului, ear în

1900 la Şcoala ceramică, de desemn şi pictură ceramică. In tot timpul funcţionării sale aici a dat dovezi de mare artist, foarte priceput în arta sa şi în predarea cursului, producând mare plăcere elevilor, muncitor fără răgaz, înţelegător perfect al ideilor noastre. El a apreciat imediat arta poporului nostru, îndrăgind şi cultivând motivele naţionale şi aplicându-le cu cele mai frumoase rezultate. Rezultatele se pot vede din opera prezentă.

La Târgul-Jiului artistul Wirnstl a lucrat şi două splendide epitafuri pentru două biserici (Sf. Apostoli în 1902 şi Catedrala, ceva mai târziu). Aceste epitafe le-a lucrat în stilul vestitului epitaf dela Mânăstirea Tismenii (Gorj), reprezentând de o parte „Pogorârea de pe cruce", ear de alta

I. Wirnstl

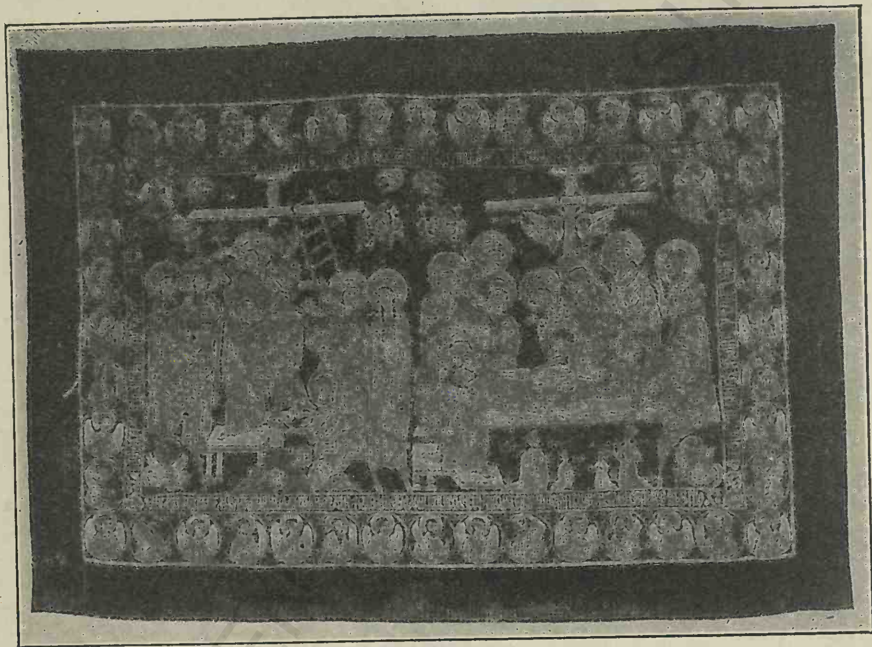
„Plângerea la mormânt". Epitaful dela Tismana este cusut cu fire de aur şi de argint, pe mătase verzuie, de mâinile Doamnei **Maria alui Şerban Cantacuzino** şi a fiicei sale **Doamna Casandra** şi dăruit Sf. Mânăstiri Tismana în anul 1681 (7189) „să fie Măriei Sale de pomană". (Vezi ilustraţia mai jos).

Această operă de artă veche şi de o admirabilă fineţe este bine păstrată şi astăzi în altarul bisericei Tismenei şi artistul nostru, inspirat de frumuseţea lui a imitat'o în cele două opere (epitafe), zugrăvind scenele cu colori de ulei pe mătasă vişinie (unul), pe mătasă liliachie (al doilea). Figurile sunt de o expresiune neîntrecută, ear armonia culorilor nu lasă nimic de dorit. (Vezi ilustraţia pe pag. 15).

O altă lucrare este un vitrou făcut de Wirnstl la Târgul-Jiului în 1906, cu ocazia jubileului de 40 ani de domnie al Regelui Carol I, representând o scenă istorică din începuturile familiei Hohenzollernilor. Vitroul a fost expus la expoziția jubiliară din 1906 și se găsește azi într'un pavilion-muzeu al Ministeriului Industriei și Comerciului din Parcul Carol, București.

După terminarea și acestei opere artistice politicianii takiști l'au izgonit dela școala ceramică.

In urma acestei izgoniri s'a intervenit la Ministeriul Instrucțiunei și a fost numit profesor la **„Secția pentru arte decorative"** a școalei de arte frumoase din București, la catedra de pictură pe porcelan, faianță și sticlă,

Epitaful dela Mânăstirea Tismenei (Gorj) cusute cu fire de aur și de argint pe mătase verzuie de mâinile Doamnei Maria al Domnului Șerban Cantacuzino și a fiicei Sale Doamna Casandra, dăruit Sf. M-ri Tismana în anul 1681 (7189), — «Să fie Măriei Sale de pomană».

unde a funcționat până la 1914. Și aici Wirnstl a cultivat arta românească, motivele poporane, la vasele și obiectele ce se lucrau după proectele sale, prin urmare a continuat influența școalei dela Târgul-Jiului, după cum se vede din deosebite vase reproduse în prezenta lucrare.

In timpul cât Wirnstl a fost profesor la școala de arte frumoase din București, a mai lucrat, în particular, multe vitrouri artistice, din cari înșir unele de cari îmi amintesc.

In București · Tablouri religioase la ferestre, la **Biserica Sf. Spiridon** (Calea Șerban Vodă); la **Biserica Sf. Nicolae** (Str. 11 Iunie); la o biserică din **Str. Călărași** și la **Seminariul arhiepiscopal catolic.**

La Pitești : La Biserica **Sf. Ion Botezătorul** (5 sau 7 ferestre, în 1914) și **Sf. George.**

La **Râmnicul-Vâlcii** și la **Turnul Severin,** la bisericile catolice.

La **Râmnicul-Sărat,** la o biserică : ferestre cu Răstignirea lui Isus

La Constanța : la Biserica Sf. Impărați Constantin și Elena, 12—14 ferestre foarte frumoase.

La **Hârșova,** 14 ferestre la Catedrală.

La **Ploești, Craiova, Bacău,** la diferite biserici din aceste localități.

De asemenea pe când Wirnstl era în București, a lucrat pentru mânăstirea Tismenei două frumoase vitrouri, — din însărcinarea poetului **George Coșbuc,** — întru amintirea lui Alexandru, unicul fiu al poetului,

Epitaf pictat după cel dela M-rea Tismenei, din 1681 de pictorul Ion Wirnstl, f. profesor de desemn la Gimnaziul și la Școala ceramică din Târgul-Jiului. (Pictat în 1902/3).

mort în 1915, într'un accident de automobil, în apropiere de Târgul-Jiului.

Vitrourile sunt așezate în Paraclisul M-rei Tismana și poartă în afară de figurile sfinte următoarele inscripții :

„Pentru odihna fiului nostru Alecsandru
Ție cu smerenie Te rugăm Doamne"
Elena și George Coșbuc.
și
„Sufletul Fiului nostru Alecsandru Coșbuc
Intru pacea Milei Tale Doamne odihnește-l".
Elena, George.

Declarându-se războiul pentru Unirea Românilor, Wirnstl a trebut să părăsească țara, după 16 ani de muncă frumoasă, făcută cu toată dragostea și priceperea pentru arta națională, înapoindu-se la Viena.

In August 1922 a fost angajat de Institutul de vitrouri „**Maumejean Fréres**" din **Paris-Hendaye**, unde a lucrat până la 1928. Inapoiat la Viena decedă în Mai 1929.

Wirnstl a fost un mare artist, foarte priceput, de mult gust, foarte înțelegător și de o modestie fără seamăn.

2. IOAN SCHMIDT-FAUR, maiestru de modelaj n. 1883 în Znaim (Cehoslovacia), urmă școala specială de arte și meserii, secția modelaj, în orașul său natal, ear la 1901 angajat la școala ceramică din Tg.-

I. Schmidt-Faur

Jiului. Recomandat foarte bine de directorul său a corespuns întru toate scopurilor noastre. De o pricepere, talent și hărnicie deosebită a infiltrat elevilor dragostea pentru arta sa și a făcut progrese foarte mari cu elevii săi. O operă a lui dela școala ceramică este un mare vas, înalt de circa 1 m. 20, modelat de dânsul în argilă de Vaidei (Gorj), ars într'un simplu cuptor țărănesc și expus la „Expoziția Asociațiunei române pentru înaintarea și răspândirea științelor" din București, 1903 (vezi ilustrația).

La Iunie 1912 a părăsit școala ceramică trecând în asociație cu d. Titu Andreescu, fabricant la Craiova, și conducând atelierul artistic de sculptură decorativă de aci până în August 1915, când se stabili în București.

In afară de şcoală el a executat mai multe busturi ale diferitelor persoane din Tg.-Jiu, între cari amintim pe al lui **V. Rola Piekarski, Alex. Ştefulescu** ş. a.

După război Schmidt-Faur şi-a desăvârşit studiile sale artistice la „Academia de arte frumoase" din Viena, cursul superior de sculptură monumentală (Grossplastik), sub profesorul Hans Bitterlich, renumitul autor al monumentelor **Impărătesei Elisabeta**, a lui **Gutenberg** ş a. Pentru excelentele rezultate ce el a avut la academie a fost premiat cu o bursă de călătorie artistică (Schwendenweinreisestipendium).

Revenit în ţară fu numit profesor de modelaj şi desemn la Scoala de Arte şi meserii din Odorhei (Ardeal), de unde în urma unei Expoziţii per-

OTELLO
Expus la Expoziţia de la «Maison d'art»
Bucureşti, 1923

Vas de teracota lucrat de I. Schmidt
în anul 1903. Inalt de 1 m. 20 cm.

sonale la „Maison d'art" din Bucureşti, în 1923, fu permutat la „Şcoala superioară de arte şi meserii" din Bucureşti, unde funcţionează şi astăzi.

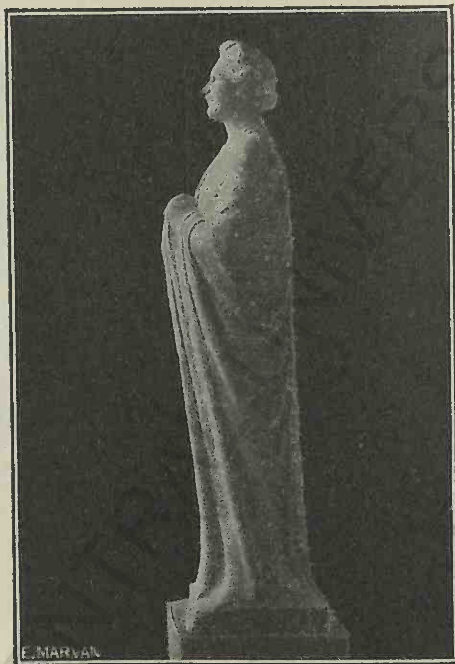
In ultimii ani a expus la diverse expoziţii colective ale societăţii „Tinerimea artistică", „Salonul oficial", „Salonul Ateneului", etc..., fiind mereu elogios remarcat de critică .

După războı a executat multe monumente, pentru eroii căzuţi, în diferite oraşe şi comune, ca la: **Târgul Mureşului**, comunele **Doamna** şi **Tarcău** (Neamţ), **Paşcani** şi **Buhuşi, Ocnele Mari, Pogoanele** (Buzău), **Devesel** (Mehedinţi), **Hârşova** (Constanţa) şi cel mai mare şi mai frumos monument războinic aşezat în piaţa principală din **Caracal** (înalt de 12.5 m.),

compus din trei grupuri. Apoi monumentele din **Slănic** (Prahova), **Nehoiaşi** (Buzău) şi altul la **Caracal** (pentru cimitirul Eroilor).

Dintre alte opere artistice de salon amintesc pe **„Otello"**, un bust (vezi ilustraţia), **„Don Quichotte"**, **„Potopul"**, apoi statuete şi grupuri din basmele româneşti ca **„Făt frumos cu Ileana"**, **„Făt frumos în lupta cu Zmeul"**, ş. a., apoi **„Pe gânduri"**, **„Durerea"**, **„Ciobanul"** ş. a. opere executate în gips, marmoră şi bronz, **bustul M. S. Regelui, Medalioane** (Ministrul **Dr. C. Angelescu, Generalul Averescu**) ş. a.

Faur a participat la mai toate concursurile de monumente mai importante, cu machetele cele mai reuşite şi repetat premiate cum a fost la

Statuia lui Mihail Eminescu la Iaşi
opera lui I. Schmidt-Faur.

concursul **„Avram Iancu"** din Cluj şi Târgul-Mureşului (2 premii), **„Corpul didactic"**, Bucureşti (premiat). **„Monumentul Aviatorilor"**, Bucureşti (a luat premiul al II-lea printre 18 concurenţi) şi în fine la trei concursuri pentru **Monumentul lui Eminescu Iaşi,,** al cărui comitet este compus din marele nostru scriitor **Mihail Sadoveanu,** profesorul universitar **Tafrali,** Colonel **C. Manolache, pr. Em. Vasiloski, V. Costin,** profesor la Şcoala de arte frumoase din Iaşi, **Şoarec** din partea primăriei şi **Andriescu** profesor. primind la ultimul concurs, premiul I în unanimitate şi însărcinat cu execuţia acestui mare şi frumos monument (vezi ilustraţia), care îşi aşteaptă acum desvălirea.

*
* *

Din corpul didactic al școalei amintim pe următorii domni :

G. Beneș, ceramist. **Ștef. Bobancu** profesor, limba română. **I. Busuioc**, arhitect, Noțiuni de istoria artelor. **Aurel Diaconovici**, inginer, Noțiuni de istoria artelor. **Petre Chiriac**, inginer, desemn geometric-constructiv. **Ștef. Ciucianu**, profesor, noțiuni de istoria Românilor. **Pr. I. Mălăescu**, profesor, morala. **I. Moisil**, profesor, Technologia ceramică. Noțiuni de igienă. **A. Gh. Nicolescu**, măiestru de gimnastică și jocuri. **I. Popescu-Voitești**, profesor, Noțiuni fizico-chimice. **D. Sbenghe**, artimetică. **I. Schmidt**, modelaj. **I. Wirnstl**, desemn ornamental, decorativ, pictura ceramică.

II

CERAMICA POPULARĂ

Arta populară românească se află în felul construcției caselor, bisericelor, a clădirilor de gospodărie, în porțile și fântânile, în crucile, crestăturile și săpăturile în lemn, în obiectele de tot felul ce țăranii le întrebuințează în gospodăria lor, în îmbrăcăminte, cusături, covoare, etc.

Fiecare casă țărănească mai bogată, precum și multe case boerești se pot considera ca niște mici muzee prețioase, interesante și caracteristice pentru arta noastră populară.

Deși foarte veche, arta populară a fost puțin studiată și abia în timpurile din urmă a început a fi apreciată, au început a se colecționa obiectele necesare studiilor, a le păstra în colecții particulare sau în muzee.

Natura cea frumoasă a țerii noastre, clima dulce, priveliștele splendide, viața în libertatea naturii, plină de cântecile păsărilor și ale muncitorilor, aceeași limbă, port și obiceiuri la toți Românii, din toate provinciile românești, de mii de ani, toate aceste au favorizat desvoltarea artei populare românești.

Ceriul limpede și de un azur transparent, cu multă lumină, șesuri întinse, câmpii mănoase, lanuri de grâu auriu, pășuni verzi... mai spre mijlocul țerii coline acoperite cu pometuri, livezi, podgorii și păduri... mai sus munți uriași cu enormele și fantasticele lor stânci, printre cari se rostogolesc zgomotoase și grăbite apele cristaline, bogate în pești și în forțe hidraulice, toate aceste minunății naturale, fără seamăn, ale țerii noastre, au înrîurit sufletul Românului, l'au făcut să simtă frumusețile pământului său, l'au făcut artist.

In singurătatea câmpiilor și a munților săi, ciobanii au devenit artiști, poeți, sculptori în lemn, scobindu-și capod-d'operile lor în bâte, în artisticele furci de tors,... pentru iubitele lor, care, la rândul lor, cuprinse de dorul flăcăilor lor dragi, zugrăvesc pe năfrămi, pe mărămi, pe cămășile ce li le vor dărui, minunate cusături, fără seamăn de frumoase, de regulate, de simetrice și de complicate, în colori așa de admirabil și de armonic combinate.

Românul e poet prin cântecele, doinele, baladele și basmele lui ; este meditativ și filosof prin proverbele lui, este artist prin dansurile lui voinicești și cu adevărat estetice...

Manifestațiunile artistice ale poporului nostru se vădesc deci în multe direcțiuni și din foarte străvechi timpuri.

Poporul simte nevoia artei tot așa, dacă nu mai mult, ca orice intelectual. El împodobește totul.

Sentimentul artistic al poporului nostru trebue cât mai mult păstrat întărit și desvoltat astăzi, când foarte mulți dușmani, interni și externi, caută să-l îndepărteze dela artisticele lui îndeletniciri milenare.

Fabricele, modele, spiritul de imitație fals înțeles, a tot ce este străin, urât, — sau negustorii, al căror scop este câștigul lor personal și nimic mai mult... iată o serie de dușmani ai artei noastre populare.

In contra acestora — și a altora — trebue să luptăm cu toată stăruința, pentru conservarea artei noastre străvechi.

Multe ateliere sătești — de țesetorie — înființate în ultimii douezeci de ani, la sate, de Ministeriul Instrucțiunei publice și al Cultelor (în special de Casa Școalelor), în care arta țărănească se cultivă cu hărnicie și după o specială conducere, au dat excelente rezultate, renăscând în multe localități portul național, unde dispăruse aproape cu desăvârșire, și astăzi se cultivă tot felul de produse naționale pentru casa țărănească sau pentru ridicarea economică a clasei țărănești.

Ce privește olăria sau ceramica populară ea este foarte răspândită la Români. Multe forme de vase, cu ornamentațiile lor, sunt de o mare vechime și ni s'au păstrat până astăzi.

Vasele cele mai originale, deci mai caracteristice, par a fi din județele dinspre munte. In vechiul regat găsim ceramica populară mai desvoltată în județele Mehedinți, Gorj, Vâlcea, Argeș, Muscel, Dâmbovița, Putna, (Vrancea).

Olăria din Ardeal, în ce privește mai ales ornamentația, a pierdut mult din originalitatea ei primitivă și specific românească, fiindcă meșterii români au dispărut încetul cu încetul în foarte multe localități. In regiunea Bârgăului (Nord-estul Ardealului) ea mai este încă în mâna olarilor români și destul de frumoasă, dar motivele românești au dispărut aproape de tot.

La Năsăud ultimul olar (Budic) ce mai trăia a dispărut acum vr'o 50 ani. In timpul din urmă a reînceput olăria din nou la Năsăud.

Sașii și Ungurii au luat locul vechilor olari români și prin situația lor favorizată de politica și protecția guvernelor străine și dușmănoase Românilor, ei s'au înmulțit și perfecționat. Ceramică săsască a acaparat încă de prin sec. XVI-a sau XVII-a piețele Ardealului și aproape toate oalele, ulcelele, canele, farfuriile, blidele, ulcioarele ș. m. a. cu cari țăranii își satisfac trebuințele și-și ornamentează odăile sunt de origine aproape numai săsască. In suta a XIX-a au început și Ungurii și Secuii a se ocupa cu olăria și mai ales în Ardealul de est, precum și în părțile Clujului, Turzii și Aiudului, piețele s'au umplut cu olării făcute de Unguri.

In Oltenia și Muntenia olăria s'a desvoltat acolo unde se găsește — firește — o argilă bună pentru vase. Găsim aici pe lângă vasele mai mici, necesare gospodăriei, și vase mari, multe de forme antice și vase cu ornamentații în relief. Vase cu engobe albe, foarte originale, se găsesc pe la Leurdeni (Muscel) cu motive foarte interesante, curate românești.

Olăriile țărănești din județul Gorj sunt cunoscute în toată Oltenia și chiar în multe părți ale Munteniei. Ele sunt frumoase, elegante, de culori și nuanțe delicate.

*
* *

In „Muzeul Gorjian" din Târgul-Jiului depusesem multe vase vechi, preistorice și cioburi, cu desemne scobite sau în relief ce am găsit în călătoriile noastre de explorare în diferite puncte ale județului Gorj. Astfel am găsit mari cantități la gura peșterilor dela Baia de fier, Polovraci, ș. a. de forme foarte interesante.

Știm că și în multe alte puncte se găsesc bogății mari de vase preistorice în acest județ.

In Ardeal, în apropiere de orașul Târgul-Mureșului, d. Filip (dela biblioteca Palatului cultural din acest oraș) a găsit în vara anului 1928, de asemenea cantități mari de olării preistorice de diferite forme și mărimi și chiar și cuptoarele în care s'au copt acele vase preistorice, la mare adâncime (2 m.).

Un număr de vase (oale, farfurii, blide, căni, etc), din Gorj a colecționat, pe la 1903—4 și d-l Ipolit Strâmbulescu, pictor și profesor la școala de arte frumoase din București, fiind însărcinat de † Ministru Spiru Haret să adune material pentru „Muzeul de artă națională și etnografic" din București, înființat atunci de Haret. O parte din aceste vase, pe care eu le-am fotografiat atunci la Târgul-Jiului și pe care d. Strâmbulescu le-a depus în muzeu, — le reproduc în această lucrare. Aceste vase sunt foarte caracteristice.

III

OUĂ INCONDEIATE

Aplicarea motivelor de pe ouă la ceramica artistică

In săptămâna mare, înainte de serbătorile Sf. Paşti este obiceiul la poporul nostru să înroşască ouă şi chiar să le „încondeeze", să-le „scrie", să le „impeneze", „să le înfloreze", adică să facă deosebite desemne, pe dânsele. La ţară, mai mult, la oraş mai puţin, mătuşele, bătrânele s'au îngrijit de mai înainte să-şi aibă gata condee pentru desemnatul pe ouă şi ceară galbină de albine.

Meşteşugul sau operaţiunile de a încondeia ouăle poartă diferite numiri, astfel se zice : a **împăna (ouă împănate)**, a **inflora** ouăle ; **scris,** (a scrie, **ouă scrise)** ; **săpat** (a săpa ouă, ouă săpate) ; **muncit** (a munci ouă, ouă muncite) ; **inchistrit,** (impistrit, a inchistri sau a impistri ouăle) ; impestriţat ; picat, impuiat ; de asemenea ouă **cu chicăţele** (picăţele, ouă picurate) ş. a. m. Ouăle se scriu, se infloreaẓă cu condeiul (care în Basarabia şi Ardealul de nord se numeşte **cişiţă,** şi **ciolniţă,** pe Someş **bgizavă)**.

Condeele aceste sunt făcute dintr'o placă de alamă în formă de un tubuleţ subţire, de grosimea unui pai, cu un fel de floare la vârf, ca să se poată lega la capătul unui beţişor şi se leagă aşa ca condeiul să formeze cu beţişorul un unghiu drept. Condeiele şi-le procură de obicei bătrânele dela ţiganii lingurari sau fusari, cari cutreeră satele în postul mare, în schimbul a 2—3 ouă.

Stârcită pe vatră, sau lângă o mescioară, pe un scăunel sau buturugă, mătuşa iea din sîta plină de ouă, de lângă ea, câte un ou, îl încălzeşte cu mâna la para focului şi luând apoi condeiul din hărbul cu ceară, ce stă topită pe spuză lângă foc, trage cu o mână sigură fel de fel de linii, de desemne par'ca'r scri lui Roşu-Impărat. Ouăle au fost mai întâi spălate cu apă căldicică şi şterse cu ştergarul bine-bine, ca să nu rămână pe ele ceva ce le-ar strica la roşit. Apoi sunt puse în **împietreala,** făcută cu diferite substanţe : unele fac pietrele cu piatră acră, cu zeamă de varză sau zeamă de soc, de ştir sau de măcriş, într'o strachină. Se pisează piatră acră s. ex. şi aşa pisată se pune peste zeama de varză şi se bagă ouăle, rând pe rând, lăsându-se mai apoi să se usuce. După ce s'au uscat ouăle se pun în roşele. In împietreală ouăle stau 2—3 ceasuri. **Roşelele** se fac din lemn roşu, scoarţă sau băcan, (Lignum campechianum din America centrală), pus de Vineri seara în apa din oala de roşele să se plămădească.

Ouăle se fierb acolo, se scot și se pun într'un vas cu pelin, cu care se șterg. In loc de **lemn (scoarță) de ouă**, femeile întrebuințează și **foi de ceapă** (foaia galbenă ce învelește ceapa cum și coada funiei de ceapă). Se pune tot la plămădeală, de seară, și când se fierb ouăle, ies **galbene**.

Alte femei se folosesc de gâgâțele (dedeței) cu cari fac ouăle verzi ori pestrițe. Altele le fac negre, punând și **calaican** în roșele : ori galbene, punând boia galbenă în amestecătura de băcan și apă.

Culorile aceste se pot căpăta și cu alte substanțe sau buruieni știute de popor. Fețele — colorile — cari se pot combina sunt : ca ceriul, ca tămâioara, portocalie, galbenă, stânjenie (ca floarea stânjenului), verde mai închis sau mai deschis, ș. a. (Vezi : „**Din vieața poporului român**", edit. Academia Română, vol. VII de C. Rădulescu-Codin și D. Mihalache și vol. XXIV de Tudor Pamfile și Mih. Lupescu, București, 1909 și 1914).

*
* *

Foarte multe ouă au desemnele formate din linii drepte — geometrice (triunghiuri, patrate ș. a.) după cum sunt și motivele de pe cămăși și mărămi, fote, covoare, etc.

Deși distribuirea motivelor ornamentale e foarte diferită și de multe ori risipite în mod neregulat pe suprafața oului, — totuși este o unitate.

Motivele geometrice — ca și celelalte — sunt distribuite simetric în jurul unui punct sau împărțite în câmpuri.

Mare deosebire a sistemelor de orânduire, mare varietate în feliul interpretării naturii și a lucrurilor.

Valoarea, frumusețea, varietatea, corectitudinea, simetria motivelor depinde de abilitatea, de măiestria și iscusința țărancei.

De mare importanță este poate nu atât varietatea desemnelor, cât mai ales frumusețа și potrivirea colorilor. Femeile au un talent deosebit cum trebue orânduite colorile de fond, cu se pot inviora fețe prea întunecate, presărându-le cu puncte sau pete de colori mai vii, mai strălucitoare.

Coloarea roșie domină, dar nu roșul deschis, aprins, strigător, ci un roșu dulce, delicat, care se potrivește cu alte colori. (Victor Păcală în „Monografia comunei Rășinari", pag. 54, 1912).

De obicei încep cu desemnul ce reprezintă **fierul plugului,** fiindcă mai întâi plugul se pune în brazdă primăvara.

Oricum desemnele de pe ouă sunt de o varietate și bogăție nesfârșită. Ele sunt luate din regnul animal și vegetal, apoi din natură (Soarele, stelele, razele), obiecte de gospodărie, mânăstire și obiecte religioase, viața zilnică, — dar isvorâte și din fantazia și capriciile țărancei.

Caracteristice și foarte obicinuite, afară de fierul plugului, și în mare număr, sunt desemnele ce reprezintă aripa vulturului, broasca, dar mai ales calea rătăcită (calea încurcată — drumul rătăcit, deci meandrul — labirintul) apoi cârligul ciobanului, crucea (svastica), foi, frunze și flori de diferite plante și arbori, apoi grebla, laba gâștei, păianjenul, Steaua (foarte des) ș. m. a.

Este de notat, că țăranii popoarelor străine, cari locuesc în România (sau în țerile învecinate) cum sunt Sașii, Ungurii, Secuii, Slovacii, Cehii... nu încondeiază ouă de Paști, ei le înroșesc simplaminte. Țăranca română are și acest talent de a înflora ouăle, precum lucrează minunatele ei ii, cămăși, fote, zadii, etc., precum face la rândul lui și țăranul cu casele, diferite obiecte casnice, bâte, furci de tors lână pentru dragele lor, etc., etc.

Obiceiul acesta de împodobirea ouălor este credem de origine tracodacică.

*
* *

Desemnele, motivele, de pe ouăle încondeiate au anumite numiri. Am adunat și reproducem în această lucrare vr'o 270 numiri, din diferite județe ale României mari, după un număr de peste 500 ouă studiate. Este de remarcat, că mulțimea repetată a motivelor : **steaua, crucea** ș. a., deci cari reprezintă obiecte religioase în motivele de pe ouăle încondeiate, dovedește sufletul evlavios, religios, creștinesc al țăranului român.

Dar desemnele înfloriturilor aceste de pe ouă obicinuite la toți Românii, din toate provinciile românești, sunt și o dovadă de unitatea neamului românesc din cea mai mare vechime și de concepțiile sale, ca și de religiositatea lui de mii de ani.

*
* *

Desemnele sau motivele de pe ouă își au numirile lor sau anumite înțelesuri, simboale, potrivite cu obiectul pe care îl reprezintă.

In rândurile următoare dăm numirile culese, așezate în ordine alfabetică, indicând și județele lor de origină.

Aeroplan	Jud. Dorohoi.
Arbore	„ Năsăud.
Ardei	?
Aripa hultanului sau vulturului	„ Dorohoi, Putna, R. Sărat.
Aripile	„ Brașov.
Bobocei	„ Basarabia.
Brad	„ Brașov, Dorohoi, Ilfov.
Brad cu crengi	„ Năsăud.
Brăduț	„ Neamț.
Brâul	„ Câmpulung (Bucovina), Sibiu.
Broasca	„ Brașov, Dâmbovița, R. Sărat.
Butonași	„ Ilfov, Gorj.
Calea încurcată *Calea rătăcită*	„ Bacău, Brașov, Buzău, Dâmbovița. Dorohoi, Muscel, Putna, Someș, R. Sărat, Tecuci, Tutova.
Cană cu flori	„ Neamț.
Căngi	„ Tecuci
Căpăstru	„ Brașov.
Caprina 'n boltă	„ Brașov.
Căprioare	„ Năsăud.
Capul caprii	„ Dorohoi.
Caracatiță	?
Cârcele de viță.	?
Cârja popii	„ Dorohoi, Ilfov, R. Sărat.
Cârlige	„ Putna.
Cârligul ciobanului	„ Brașov, Buzău, Dâmbovița, Dorohoi, Ilfov, Muscel, R. Sărat.
Cârligul popii	„ Sibiu.

Cârlig şi drum	„ Ilfov.
Casă cu arbore	„ Năsăud.
Cercei Cerceluşi	„ Dorohoi, R. Sărat.
Cer cu soare	„ Năsăud.
Cerul instelat	„ Bacău.
Cireaşă, cireşe, Cireşică	„ Dâmboviţa, Putna.
Ciupercă, ciuperci	„ R. Sărat.
Clopotul	„ Ilfov, R. Sărat.
Cloşca cu pui	„ Dorohoi.
Coada cocoşului	?
„ curcanului	?
„ curcei	„ Putna.
„ păpădiei	„ Sibiiu.
„ rândunelii	„ R. Sărat.
Coarnele boului	„ R. Sărat.
Cocoare	„ Putna.
Cocoşelul	?
Codricei	„ Covurlui.
Codru	„ Buzău, Dâmboviţa, Ilfov, Muscel.
Colţul babei	?
„ cânelui	„ R. Sărat.
„ lupului	„ Bacău.
„ porcului	„ Dorohoi, Muscel, Prahova, Putna, R. Sărat.
Copita calului	„ Dâmboviţa.
Coprina	„ Sibiiu.
Cornul berbecului	„ Bacău, Dâmboviţa, Putna, R. Sărat, Vlaşca.
Cornul boului	„ Putna.
Coropişniţa	„ Braşov.
Coteţul fără peşte	„ Buzău.
Crac de măr	„ Sibiiu.
Crâstelniţă	„ Dorohoi.
Creangă	„ Bacău.
Creangă de răchită	„ Dorohoi.
Crenguţă de brad	„ Someş.
Creasta cocoşului	„ Braşov, Dâmboviţa, Tecuci, Vlaşca.
Creasta găinii	„ Sibiiu.
Creasta pupezii	„ Dorohoi, Ilfov, Putna.
Cruce, Cruce de drum	„ Bacău, Gorj, R. Sărat, Severin, Sibiiu.
Crucea Mielului	„ Muscel.
„ Răstignirii	„ Câmpulung (Bucovina).
Cuibul crângului	„ Muscel, Putna.
„ cucului	„ Muscel.
„ grangului	„ Muscel.
„ vulturului	„ Putna.
Cuib de rândunică	„ Dorohoi.
Cuiburi	„ Dorohoi, Putna.
Cuiul carului	„ Dorohoi, Putna.
„ grapei	„ Dorohoi.
„ plugului	„ Bacău.
Cumpăna fântânei	„ Dorohoi.
Desagi	„ Dorohoi.
Desagii calicului	„ Putna.
„ popii	„ R. Sărat, Tutova.
Drumul beţivului	„ Putna.
Drumul (calea) rătăcit	„ Braşov, Dâmboviţa, Muscel, R. Sărat, Tecuci.
Drumul robilor	?
Drumul satului	„ R. Sărat.
Drumuri	?
Dulap	„ Covurlui, Muscel, ş. a.
Fasole	„ Ilfov.
Fer	„ Dâmboviţa.
Ferul plugului	„ Bacău, Braşov, Dâmboviţa, Gorj. Muscel, R. Sărat, Someş, Tecuci.

Fereastră	„ Sibiiu.
Ferestruică	„ Neamţ.
Ferestruica morii	„ Braşov.
Floare, flori, floricele	„ Ilfov, Muscel, Prahova, Putna, R. Sărat, Tecuci.
Floarea câmpului	„ Dorohoi, R. Sărat.
„ *mărului*	„ Someş.
„ *de muşeţel*	„ Prahova.
„ *de păr*	„ Neamţ.
„ *fagului*	„ Dorohoi.
„ *paştii, paştilor*	„ Bacău, Braşov, Dorohoi, Gorj, Putna, R. Sărat.
„ *soarelui*	„ R. Sărat.
„ *spinului*	„ Putna.
„ *strachinii*	„ Ilfov.
„ *tronului*	„ R. Sărat.
Flori de tot felul	„ Dorohoi.
„ *fără nume*	„ Muscel.
Patru flori	„ Braşov.
Fluture, fluturi	„ Ilfov, Muscel, Putna, R. Sărat, Sibiiu.
Foaia arţarului	„ Ilfov, Vlaşca.
„ *căpşunii*	„ Ilfov, R. Sărat.
„ *de cucută*	„ Sibiiu.
„ *jugastrului*	„ Argeş, Dâmboviţa, Gorj, Muscel, R. Sărat, Vlaşca.
„ *liliacului*	„ Muscel.
„ *de salcâm*	„ Dâmboviţa, Gorj.
„ *de salce*	„ Dâmboviţa.
„ *strachinii*	„ R. Sărat.
Foi de trandafir	„ Ilfov.
Frâul calului	„ Braşov, R. Sărat.
„ *înodat* „ *desnodat*	Vechiul Regat.
Frunză de brăduleţ	?
„ *bradului*	„ R. Sărat, Sibiiu.
„ *câmpului*	„ Dorohoi.
„ *căpşunei*	„ Prahova.
„ *codrului*	„ Putna.
Frunza fagului	„ Dorohoi.
„ *frasinului*	„ Putna.
„ *frăsinelului*	„ Putna.
„ *garniţii*	„ R. Sărat.
„ *grâului*	„ Dorohoi, R. Sărat.
„ *jugastrului*	„ Putna, R. Sărat.
„ *măcieşului*	„ Dorohoi, Putna.
„ *macrişului*	„ Dorohoi.
„ *macului*	„ Dorohoi, Putna.
„ *mărarului*	„ R. Sărat.
„ *salcâmului*	„ Gorj, R. Sărat.
„ *stejarului*	„ Braşov, Covurlui, Dorohoi, Muscel, R. Sărat.
„ *de brâncă*	„ Sibiiu.
„ *de crăiţă*	„ Muscel.
„ *de răchită*	„ Dorohoi, Putna, R. Sărat.
„ *spinului*	„ Dorohoi.
„ *trandafirului*	„ Dorohoi.
„ *de trifoi*	?
„ *de tufă*	„ Ilfov.
„ *de turtea*	„ Sibiiu.
Frunză şi cârlig	?
Frunze	„ Năsăud.
Frunze de tot felul	„ R. Sărat.
Furcă	„ Bacău, Năsăud.
Furcă de fân	?
Fulgerul	„ Dorohoi.
Fusta rândunelii	Vechiul Regat.
Gaie	„ R. Sărat.

Garoafă	„ R. Sărat.
Ghiare de broască ţestoasă	„ Dâmboviţa.
Ghiocei	„ Vlaşca.
Greblă	„ Dâmboviţa, Dorohoi, Lăpuşna, Năsăud, R. Sărat.
Grapă	„ Dorohoi.
Groapă	Vechiul Regat.
Hârleţul	„ Dorohoi.
Hora paştelui	„ R. Sărat.
Iiarba mielului	„ Muscel.
Imblăciul	„ Dorohoi.
Laba găinii	„ Dâmboviţa, Muscel, Tecuci.
„ gâştii	„ Braşov, Ilfov, Muscel, Putna, R. Sărat, Someş, Tecuci.
„ rândunicii	„ Tecuci
Lanţ, lănţişor, lănţuş	„ Ilfov, Năsăud, R. Sărat. Tecuci.
Lipitoare	„ Ilfov.
Luceafărul	„ Dorna-Cândreni.
Lună	„ Năsăud.
Lupu	„ Muscel.
Mâna calicului	„ Dorohoi.
„ milogului	„ R. Sărat.
Mânăstire	„ Dâmboviţa, R. Sărat.
Mâţa Popii	„ Sibiiu.
Măzăriche	„ Braşov.
Melcul, melci	„ Ardeal (?), Dorohoi, R. Sărat.
Mescioarele	„ Braşov.
Micşunea, micşunele	„ Ilfov.
Morişcă	„ Bacău, Dorohoi, R. Sărat.
Mure	„ Tecuci
Naiu	Vechiul Regat.
Necoveaua	„ Sibiiu.
Noduri	„ Putna.
Nu mă uita	„ Ardeal.
Ochiuti boului	„ Dorna-Cândreni.
„ şarpelui	„ Tecuci
Oglinda	„ Sibiiu.
Omida, omizi	„ Dorohoi, R. Sărat.
Paiangen	„ Dâmboviţa, Ilfov, Vlaşca.
Palma	„ R. Sărat.
Parapleu (ploieriu)	„ Sibiiu.
Paseri	„ Dorohoi, Năsăud.
Paştele	„ Dorna-Cândreni.
Patruzeci de unghiuri	„ Orhei (Basarabia).
Păunul	„ Lăpuşna (Basarabia).
Penele	„ Sibiiu.
Pene în păşitură	„ Năsăud.
Peştele	„ Vâlcea.
Peştele în coteţ	„ Buzeu, Ilfov.
Picăţele	„ Bacău.
Piciorul broaştei	Vechiul Regat.
„ racului	„ Orhei.
„ de rândunică	„ Tecuci
Pielea lupului	„ Putna.
„ şarpelui	„ Tecuci
Pirostiile	„ Ilfov.
Pistolul	Vechiul Regat.
Pistrui (puncte)	„ Năsăud, Someş.
Piuiţele	„ Braşov.
Plug	„ Năsăud.
Pomi, Pomuşoară	„ Dorohoi, R. Sărat.
Porcii în coteţ	?
Porumbei	„ Năsăud.
Prepeleagu	„ Braşov.
Prescură	„ Braşov.
Pui	„ Năsăud.
Pui de barză	„ Tecuci
Puişor	„ Tecuci.

Pumnişori (cruciuliţe şi puncte)	„ Năsăud.
Punga sgârcitului	„ Bacău.
Pupăză	„ Dorohoi.
Puricel	„ R. Sărat.
Racul	Vechiul Regat.
Răduşca închisă	
„ deschisă	„ Buzău.
Râma	„ Dorohoi.
Răschitorul	„ Sibiiu.
Râuri	„ Buzău, Vlaşca.
Razele	„ Braşov.
Roata carului	?
„ plugului	„ Muscel.
Rochia Doamnei	„ Sibiu.
Ruje	Basarabia.
Salba	„ Dorohoi.
Sania	„ Putna.
Sapa	„ Ilfov.
Şarpele, Şerpi	„ Braşov, Dorohoi.
Scara	„ Dorohoi, Gorj.
Scrânciobu	„ Dâmboviţa, Dorohoi.
Şeaua	„ Ilfov.
Secerea	„ Ilfov.
Soarele	„ Bacău, Braşov.
Şopârla	„ Sibiiu.
Sovârf	„ Putna.
Stea, Stele	„ Bacău, Braşov, Dâmboviţa, Dorohoi, Gorj, Ilfov, Muscel, Năsăud, R. Sărat, Severin, Vâlcea.
Steluţă	„ Neamţ.
Steagul cu stele şi şabac	„ Braşov.
Straiu broaştei	„ Sibiiu.
Strochiturile	?
Struguri	„ Năsăud.
Stupul	„ Dorohoi.
Suveica	„ Dorohoi, Putna.
Suveicuţa	„ Braşov.
Talpa gâştei	Basarabia.
Ţantacul	„ Sibiiu.
Ţâţa vacii	„ Dorohoi.
Teleguţa	„ Năsăud.
Ţepii ariciului	„ Putna.
„ de brad	„ Dorohoi.
Traista, Tr. popii	„ Dorohoi, Sibiiu.
Trandafirul	„ Câmpulungul Bucovinei.
Treerătoare	„ Dorohoi.
Urechea iepurelui	„ Iaşi, Ilfov, R. Sărat.
„ măgarului	„ R. Sărat.
Vârtelniţa şi în felul vârtelniţei	„ Dâmboviţa, Dorohoi, Ilfov, Putna, R. Sărat, Tecuci.
Viermele	„ Dorohoi, R. Sărat, Vlaşca.
Vioara	„ Muscel.
Vişina putredă	„ Buzău.

* * *

Pe baza ceramicei ţărăneşti mai vechi, apoi având în vedere bogăţia de motive populare de pe ouă încondeiate, şi de pe nenumărate alte obiecte ale artei ţărăneşti, din vechi hrisoave, cărţi bisericeşti, biserici şi mânăstiri, ş. a. am voit să creiăm o artă decorativă naţională în ceramica românească. Inceputurile acestei arte le prezentăm în tablele ce însoţesc această lucrare.

L'Art décoratif dans la céramique roumain

(RÉSUMÉ)

L'oeuvre présente est le résultat d'un mouvement culturel, économique et artistique, fondé entre 1894—1905 par un petit groupe d'intellectuels du district de Gorj (Ouest de l'ancien royaume de Roumanie).

Ces intellectuels ont travaillé à la prospérité de cette région : ils ont fondé en 1894 un *Musée Régional*, le „Musée du Gorj" ; ils ont créé les *Cercles Culturels* destinés à développer intellectuellement la masse paysanne. C'est ici que naquirent en 1897, sur l'initiative de l'auteur, les *„Banques Populaires"*, qui avaient pour but d'affermir la situation économique des paysans ; c'est ici qu'ils fondèrent, en 1900, une *„Ecole Céramique"*, pour le progrès de cette industrie exercée depuis longtemps dans la région.

Les résultats de cette école sont exposés dans cette oeuvre.

I

Aperçu général sur l'art paysan

L'art paysan se révèle dans la construction des maisons, des églises, des puits, des portes-cochères ; dans les article de ménage, dans les vêtements. les broderies, les tissages, etc...

On étudie depuis peu de temps seulement cette branche rustique de l'art. Les maisons des paysans aisés et même les maisons des boyards peuvent être considérées comme de petits musées précieux, intéressants et caractéristiques de l'art populaire.

La beauté de la nature, la douceur du climat, la splendeur des paysages, la vie libre au sein de la nature qui retentit du gazouillement des oiseaux et des chants des travailleurs, le même langage, le même costume, les mêmes moeurs séculaires chez tous les Roumains de tous les coins du royaume, tout cet ensemble a favorisé le développement de l'art populaire roumain.

Le ciel pur et lumineux, d'un bleu transparent, les vastes plaines fertiles, les champs de blé doré, les prairies vertes..., vers le centre du pays, les collines couvertes de vergers, de vignobles et de bois..., plus haut, les montagnes gigantesques avec leurs rochers énormes et fantastiques, sillonnés d'eaux cristallines, riches en poissons et en forces hydrauliques, toutes ces beautés naturelles de notre pays, toutes ces beautés sans pareilles, ont influencé l'âme du Roumain ; elles lui ont fait comprendre les merveilles de son sol, elles en on fait un artiste.

Dans la solitude des champs et des montagnes, les pâtres sont devenus artistes, poètes et sculpteurs ; ils ont taillé leurs gros gourdins, les quenouilles

artistiques destinées à leur bien-aimées, et en ont fait des chefs-d'oeuvres; leurs bien-aimées, à leur tour, tout en pensant à eux, brodent, sur les fichus, sur les mouchoirs, sur les chemises qu'elles leur destinent, de merveilleuses broderies symétriques et compliquées, dont les innombrables couleurs sont si belles et si harmonieusement combinées.

Le peuple sent le besoin de l'art, comme l'intellectuel si non davantage. Il embellit tout. De nos jours, le sentiment artistique de notre peuple doit être conservé, cultivé et développé le plus possible. Car, soit à l'intérieur soit à l'extérieur de notre patrie, de nombreux ennemis cherchent à annihiler en lui le sens artistique. Les fabriques, les modes, l'esprit d'imitation, mal interprété, de tout ce qui est laid, les commerçants qui ne pensent qu'à s'enrichir, voilà autant d'ennemis de notre art populaire.

Nous devons lutter ardemment contre ces ennemis, afin de conserver notre vieil art national.

Beaucoup d'ateliers villageois, fondés au courant de ces dernières années par le Ministère de l'Instruction Publique, donnent des résultats satisfaisants. On travaille les chemises les costumes nationaux, les tapis. Dans plusieurs endroits on ne portait plus le traditionnel costume, si beau et pittoresque. Depuis la création de ces ateliers, les paysannes recommencent à le porter. On cultive aujourd'hui toutes sortes de produits textiles pour les gens de la campagne ou pour consolider économiquement la classe paysanne.

II

La céramique populaire

La poterie ou la céramique populaire est très répandue en Roumanie. Plusieurs espèces de vases avec leurs ornements sont très vieux et on les garde précieusement.

Les vases les plus originaux et les plus caractéristiques semblent venir des régions montagneuses des deux versants des Carpathes. En Transylvanie leur originalité primitive, très roumaine, s'en va peu à peu. Ce sont les potiers Hongrois et Saxons qui l'ont fait disparaître, étant les instruments de nos adversaires qui veulent la destruction de notre art et de notre industrie nationale.

C'est en Olténie et en Valachie que l'on trouve le plus de formes antiques et même des pots aux ornements en relief, des vases aux engobes blancs, aux motifs originaux et intéressants, aux formes élégantes, aux couleurs et nuances délicates.

Nous avons déposé beaucoup de ces objets dans „Notre Musée" et même des débris préhistoriques ou plus récents, recueillis dans nos excursions à travers le district de Gorj.

Avec un nombre assez grand de pots, (voir les planches), collectionnés en 1903 (dans le district de Gorj) par le peintre Ipolit Strâmbu, professeur à l'école des Beaux-Arts de Bucarest, — Spiru Haret, ex-ministre de l'Instruction Publique, a fondé „Le Musée d'Art National et d'Ethnographie".

III

Les oeufs des Pâques dessinés à la plume par les paysans. L'application des motifs des oeufs dans la céramique artistique.

A Pâques, nos paysans ne teignent pas seulement les oeufs en rouge, mais ils les ornent de différents dessins : sur un fond rouge les ornements sont blancs, sur un fond blanc ils sont rouges, etc....

Dans chaque village ont trouve de vieilles paysannes, de vraies artistes qui font sur les oeufs blancs des dessens variés à l'aide d'une plume trempée dans de la cire fondue. L'oeuf ainsi orné est plongé dans une couleur rouge foncé La surface non dessinée se colore, et les ornements de cire demeurent blancs

Les vieilles femmes plus habiles exécutent parfois des dessins merveilleux : des silhouettes, des fleurs etc... et elles teignent les oeufs de six ou sept couleurs quelquefois.

Dessiner sur les oeufs se dit en roumain : „peindre", „écrire", „creuser", „fleurir" les oeufs.

Ces oeufs sont distribués : les garçons les emportent aux fêtes du village et ils les heurtent l'un contre l'autre. L'un tient l'oeuf, l'autre le heurte du sien en disant : „Jésus est ressucité" ; celui qui tient l'oeuf répond : „Il est vraiment ressucité". Celui qui casse l'oeuf de son adversaire a le droit de le prendre. C'est une sorte de „pile ou face".

Les dessins sont en général géométriques, distribués symétriquement autour d'un point ou partagés en plusieurs groupes. La valeur, la beauté, la variété, la symétrie des dessins dépendent de l'habileté, de l'art de la paysanne.

La variété des dessins est moins importante que la beauté et l'ensemble des couleurs. D'habitude elles commencent par graver le soc de la charrue, car c'est la charrue qu'on sort la première pour le travaux champêtres.

Les dessins qui représentent l'aile du vautour, la grenouille, le labyrinthe sont très caractéristiques. La svastika, les feuilles, les fleurs des différentes plantes, des différents arbres ; le râteau, la patte d'oie, l'araignée, l'étoile, la croix... voilà d'autres sujets que l'on trouve sur les oeufs de Pâques. Comme on le voit, les dessins sont variés et multiples. Ils sont pris parmi le règne animal et végétal, la nature (le soleil, les étoiles, les rayons), les objets du ménage, les couvents et les monastères ou tirés de la vie religieuse ou de la vie quotidienne ; mais ils sont quelquefois le fruit de l'imagination et de la fantaisie du peuple. Chaque gravure porte un nom spécial.

L'âme religieuse et chrétienne du paysan roumain transparaît dans ces dessins qui représentent si souvent l'Etoile, la Croix et autre emblèmes religieux.

Les gravures qu'on trouve sur tous les oeufs de Pâques de toutes les régions roumaines, sont une preuve de l'unité nationale qui existe chez nous et qui date depuis des siècles.

Cette habitude d'orner les ouefs est probablement d'origine thrace et dace.

Il faut remarquer que les paysans des peuples étrangers qui sont venus tard sur le sol roumain, ou ceux qui habitent des pays voisins à la Roumanie, comme les Saxons, les Hongrois, les Slovaques, n'ornent pas les oeufs, ils les teignent seulement.

* * *

Une liste alphabétique (page 25 seq.) indique 269 différents noms tirés sur 500 oeufs dessinés et accompagnés du lieu de leur provenance.

IV
L'Ecole céramique de Târgul=Jiului

En 1900 nous avons fondé une école céramique, pour le développement de l'art national, dans le ville de Târgu-Jiu, capitale d'un district où l'industrie populaire de la céramique est pratiquée depuis longtemps par les paysans. Nous avons constaté que 24 endroits contenaient de la terre propre à la poterie.

Nous voulions donner une direction plus efficace à cette industrie, former des travailleurs plus cultivés et plus experts qui pourraient créer des objets plus beaux en s'inspirant des anciennes formes et des anciens ornements.

En un mot, nous voulions former une industrie spéciale de la céramique artistique roumaine.

Nous voulions donner à la société des industriels un plus grand idéal, nous voulions former une coopération et faire de Târgu-Jiu une ville d'industrie artistique.

Notre projet, exposé au ministre, le Dr. Istrati, fut approuvé. L'école fut ouverte en Octobre 1900 et subventionnée par le Ministère de l'Instruction Publique, par la Préfecture du District et par la Mairie de la ville. Elle comprenait 42 élèves.

En dehors du personnel proprement dit de l'école, nous avions gagné deux forces artistiques très remarquables, un professeur de dessin et de peinture céramique, grand artiste et bon maître et un excellent modeleur, spécialiste de l'enseignement du modelage; ajoutons encore un maître de la technique céramique.

L'école avait deux sections : une section élémentaire proprement dite, et une autre artistique. La durée des cours étaient de 4 ans. Une section pour les vitraux, qui figurait, dans notre projet n'a pu être réalisée.

Le résultat de l'école au cours des 5 ans, pendant lesquels j'en été directeur, ont été multiples. L'école a gagné en peu de temps un bon renom. Les ministres et d'autres personnalités du pays ont visité ses expositions annuelles. L'école a exposé pendant cinq ans à quatre grandes expositions à Bucarest et à Sibiu.

En 1904 elle en donne ses premiers diplômés.

* * *

Dans le texte roumain on trouve encore les biographies des deux grands artistes qui ont collaboré à l'école céramique : celles de *I. Wirnstl* et de *I. Schmidt*, dans lesquelles leur activité et leurs oeuvres sont largement exposées.

En français par M-lle Maria Magdalena Angelescu

Explicaţiile ilustraţiunilor de pe tablele I—LV

TABLA I. — *Din atelierele şcoalei ceramice din Târgul-Jiului.*

a) Argila se spală bine cu apă, se curăţeşte şi străcoară făcând'o potrivită pentru lucrat.

b) Elevii lucrând diferite vase de pământ la roată, cu mâna liberă. (Anul şcolar 1902/3).

TABLA II. — a) Smălţuirea vaselor de pământ. b) Cuptor simplu-ţărănesc

TABLA III. — Elevii lucrând fărfurii de pământ.

a) (Majolica) la roată, cu ajutorul tiparelor de gips. (Anul şcolar 1902/3).

b) Elevii scot din cuptorul simplu-ţărănesc, vase arse şi smălţuite. La stânga cititorului maiestrii de pictură şi de modealj, sus la cuptor măiestrul ceramist.

TABLA IV. — a) Scoaterea unui mare vas, artistic lucrat, de I. Schmidt-Faur, ars într'un simplu cuptor ţărănesc.

b) Cuptor cu mufle, în care flacăra nu atinge vasele, fiind libere de funingine şi cenuşă.

TABLA V. — a), b) Diverse forme de vase lucrate de elevi cu mâna liberă la roată sau cu tipare.

TABLA VI. — Prima expoziţie a produselor şi desemnelor şcoalei ceramice din Târgul-Jiului la finele primului an şcolar (1900/901) în Iulie 1901. In mijloc pe perete proectul, pe carton, al unui mare vitrou (3 m. in.), lucrat de I. Wirnstl.

TABLA VII. — Expoziţia produselor ceramice ale şcoalei ceramice din Târgul-Jiului la finele anului şcolar 1902/3—Iulie 1903.

TABLA VIII. — Expoziţia produselor şcoalei ceramice din Târgul-Jiului la finele anului şcolar 1903/904—Iulie 1904.

TABLA IX. — Din Expoziţia produselor şcoalei ceramice din Târgul-Jiului la finele anului şcolar 1903/904—Iulie 1904.

TABLA X. — Din expoziţia şcoalei ceramice din Târgul-Jiului în vara anului 1904. Gipsuri şi vase lucrate de elevi.

TABLA XI. — a) Din expoziţia şcoalei ceramice din Târgul-Jiului în vara anului 1905. Vase modelate şi pictate, cu motive româneşti.

b) Vase modelate şi pictate, motive: flori, ş. a.

TABLELE XII—XVII. — Farfurii, blide, oale, ulcioare ţărăneşti, ş. a. din diferite regiuni ale României.

TABLELE XVIII—XX. — 36 Ouă încondeiate din diferite regiuni ale României ; cu numirile motivelor de pe ele.

TABLELE XXI și XXII. — Motive stilizate după ouă încondeiate, în colorile de pe originale (din Gorj, Dolj și Romanați). Compoziții originale de I. Wirnstl. Desemne de Dionisie Pecurariu, elev școala ceramică T.-Jiu.

TABLA XXIII. — Motive aplicate pe o fărfurie după ouă. Desemn de Amalia Păcurar elevă dela o școală profesională de fete din București.

TABLA XXIV. — Vas de teracotă cu motive după ouă (cârligul ciobanului ș. a.). Vasul modelat în relief și desemnat de D. Pecurariu, după schița originală de I. Wirnstl.

TABLA XXV. — Vas de majolică pentru flori cu motive după ouă încondeiate (cârligul ciobanului, ș. a.). Modelat în relief. Compoziție de I. Wirnstl, desemnat de D. Pecurariu. (Colorile originale după ouă).

TABLA XXVI. — Vas pentru flori (majolică) cu motive după ouă (colori originale), modelat în reilef. Motivele : Stele. Cârligul ciobanului. Cruci. Frunza bradului. Compoziția originală de I. Wirnstl. Desemn de I. Deaconescu, elev școala ceramică.

TABLA XXVII.—Cană (majolică). Motivele modelate, după ouă încondeiate: Stele. Cârligul ciobanului. Coloritul original ca și în Tabl. XXV. Compoziția de I. Wirnstl. Desemn de C. Tâlvescu, elev șc. cer.

TABLA XXVIII. — Călimară (majolică). Modelată în relief. Motivele după ouă încondeiate ca și în Tabla XXV.

TABLA XXIX. — Un vas și o farfurie (majolică). Motive după ouă încondeiate. Comp. orig. de I. Wirnstl. Desemn de Grig. Ch. Copotoiu, elev școala ceramică.

TABLA XXX. — Vas pentru flori (majolica). Modelat. Motive după ouă : Stele, Cârligul ciobanului, Frunza salcâmului. Compoz. orig. de I. Wirnstl. Desemn de Titu Vlăduțescu, elev școala ceramică.

TABLA XXXI. — Vas pentru flori (majolică). Modelat. Motive după ouă încondeiate : Stele, Cârligul ciobanului, Frunza salcâmului. Comp. orig. de I. Wirnstl. Desemnat de T. Cazacu, elev școala cer.

TABLA XXXII. — Cană pentru vin (majolică). Motive : Stele, Frunza salcâmului ș. a. Comp. orig. de I. Wirnstl. Desemnat de C. Tâlvescu, elev școala ceramică.

TABLA XXXIII. — Fărfurie (majolică). Motive : Stele, Frunza salcâmului, ș. a. Comp. orig. de I. Wirnstl. Desemn de C. Tâlvescu, elev școala ceramică.

TABLA XXXIV. — Fărfurie (majolică). Motive : Stele, Frunza salcâmului, Comp. orig. de I. Wirnstl. Desemn de Toma N. Popescu, elev școala ceramică.

TABLA XXXV. — Ploscă (majolică). Motive : Stea, Cârligul ciobanului, Frunza salcâmului. Comp. orig. de I. Wirnstl. Desemn de Toma N. Popescu, elev școala ceramică.

TABLA XXXVI. — Vas de majolică. Motivele după ornamentaţia din Biserica dela Curtea de Argeş. Desemn de un elev şc. cer.

TABLA XXXVII. — Călimară (majolică). Motivele după ornamentaţia Bisericii Curtea de Argeş. Comp. orig. de I. Wirnstl. Desemn de Nicolae Botu, elev şcoala ceramică.

TABLA XXXVIII. Cană (majolică). Motive după ornamentaţia Bisericei Curtea de Argeş. Comp. orig. de I. Wirnstl. Desemn de D. Pecurariu.

TABLA XXXIX. — Fărfurie de majolică. Motive după ornamentaţia Bisericei Curtea de Argeş. Compos. orig. de I. Wirnstl. Desemn de D. Pecurariu.

TABLA XL. — Ulcea-cană de majolică. Forma şi ornamentaţia vasului după unul ţărănesc din Gorj. Ramuri şi frunza salcâmului. Originalul în „Muzeul etnografic şi de artă naţională" din Bucureşti din colecţia făcută în 1903, de profesorul Ip. Strâmbu. Compoziţia de I. Wirnstl. Desemn de Toma N. Popescu, elev şc. cer.

TABLA XLI. — Cana (majolică). Motive după un pomelnic din sută XVIII-a. Compoziţia de I. Wirnstl. Desemn de D. Pecurariu.

TABLA XLII. — Fărfurie şi sosieră (porţelan). Motivele după o Evanghelie dela mânăstirea Putna din anul 1507. Compoziţia de I. Wirnstl. Desemn de D. Pecurariu.

TABLA XLIII. Facsimile după Evanghelia dela Mânăstirea Putna, din 1507, după care s'a aplicat desemnele pe Fărfuria şi Sosiera de pe tabla XLII.

TABLELE XLIV—XLVI. — Fărfurioare şi o ceaşcă, motive după ouă încondeiate.

TABLA XLVII. — Diverse vase, motive după ouă şi ţeseturi.

TABLA XLVIII. — Diverse vase, motive după ouă şi ţeseturi. Cana de sus s'a făcut la şcoala ceramică.

TABLA XLIX—LI. — Vase cu motive după scoarţe naţionale.

Nota. Toate desemnele de vase de pe tablele XLIV—LI sunt făcute după schiţele originale ale lui I. Wirnstl, pe când era la secţia decorativă dela şcoala de arte frumoase din Bucureşti. Cana primă de pe tabla XLVIII s'a făcut şi pictat la şcoala ceramică.

TABLA LII—LIV. Fărfurii (porcelan) cu motive după ţeseturi, desemnate sunt lucrate de elevele unei şcoli profesionale de fete. (Fărfuriile se află în colecţiunile Muzeului pedagogic din Bucureşti).

TABLA LV. — Proect de vas în stil „Domnesc", cu motive şi elemente decorative din trecutul nostru. Reprezintă pe Ştefan cel Mare cu mama lui: Doamna Oltea şi cu Doamna Maria, soţia sa împreună cu urmaşii lui: Bogdan, Ştefăniţă, Petru Rareş şi Doamnele lor. Concepţia şi technica caracterizează simplicitatea clasică. Compoziţie originală şi executare în 1921 de Dionisie Pecurariu, fost elev al şc. ceramice Tg.-Jiu, (actualmente desenator al Muzeului de archeologie Universitate Bucureşti).

TABLA LVI. — Proect de decor pentru un vas în stil românesc cu subiectul *„Hora"*. La bordură s'a întrebuințat un străvechiu motiv găsit pe vase preistorice din săpăturile dela Monteoru, Tei și Bucureștii Noui. Se întâlnește și în ornamentica românească sub numele de „zăluță"... și alte motive vechi din ornamentica țărănească. Compoziție originală și executare de Dionisie Pecurariu. (In anul 1930).

ŞCOALA CERAMICĂ DIN TÀRGUL JIULUI
între anii 1900—1905

Tablele I—XI

Din atelierele Școalei ceramice din Târgul-Jiului.

Tabla I

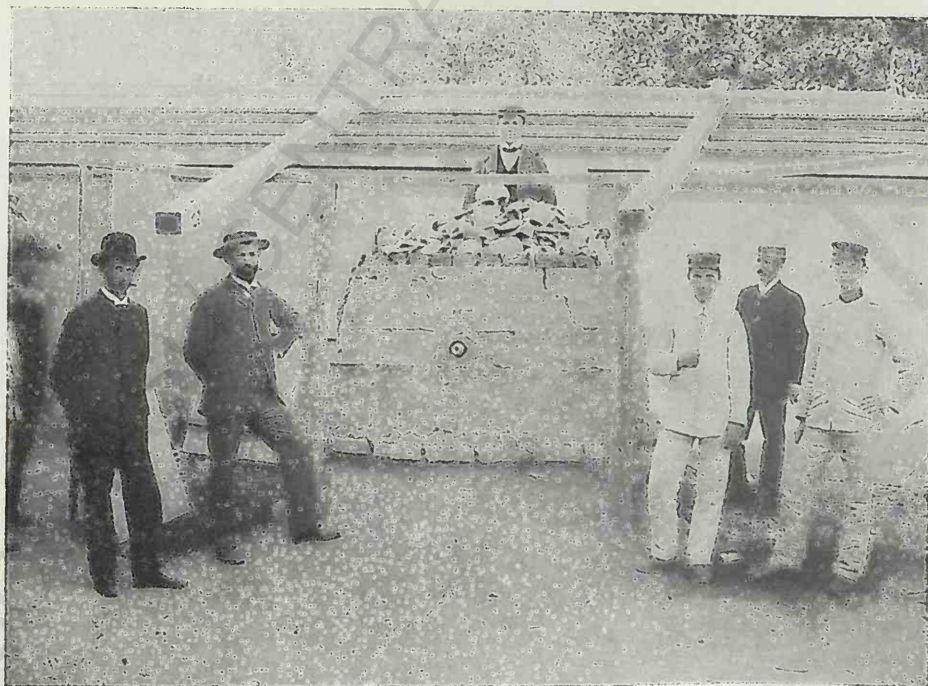
a. Argila se spală bine cu apă, se curățește și se străcoară făcând-o potrivită pentru lucrat.

b. Elevii lucrând diferite vase de pământ, la roată, cu mâna liberă.

a. Smăltuirea vaselor de pământ.

b. Cuptor simplu țărănesc.

Din atelierele Școalei ceramice din Târgul-Jiului.

Tabla III

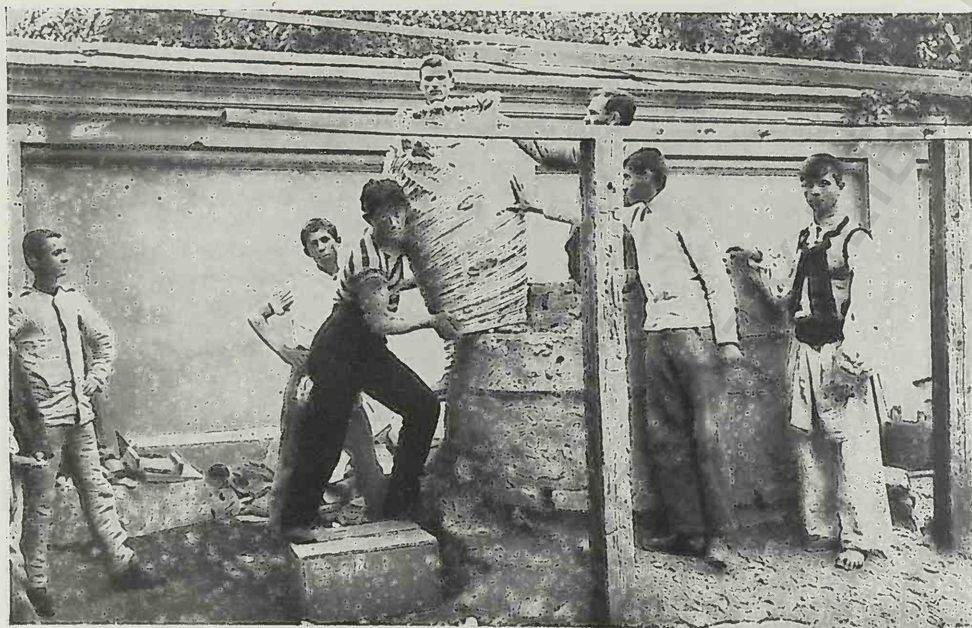
a. Elevii lucrând farfurii de pământ la roată cu ajutorul tiparelor de gips.

b. Elevii scot din cuptorul simplu, țărănesc vasele arse și smălțuite.

Din atelierele Școalei ceramice din Târgul-Jiului.

Tabla IV

a. Scoaterea unui mare vas, artistic lucrat, ars într'un simplu cuptor țărănesc.

b. Cuptor cu mufle, în care flacăra nu atinge vasele fine, fiind liberă de funingine și cenușe.

Din atelierele Școalei ceramice din Târgul-Jiului.

Tabla V

a. b. Diverse forme de vase lucrate de elevi cu mâna liberă la roată sau cu tipare.

Tabla VI

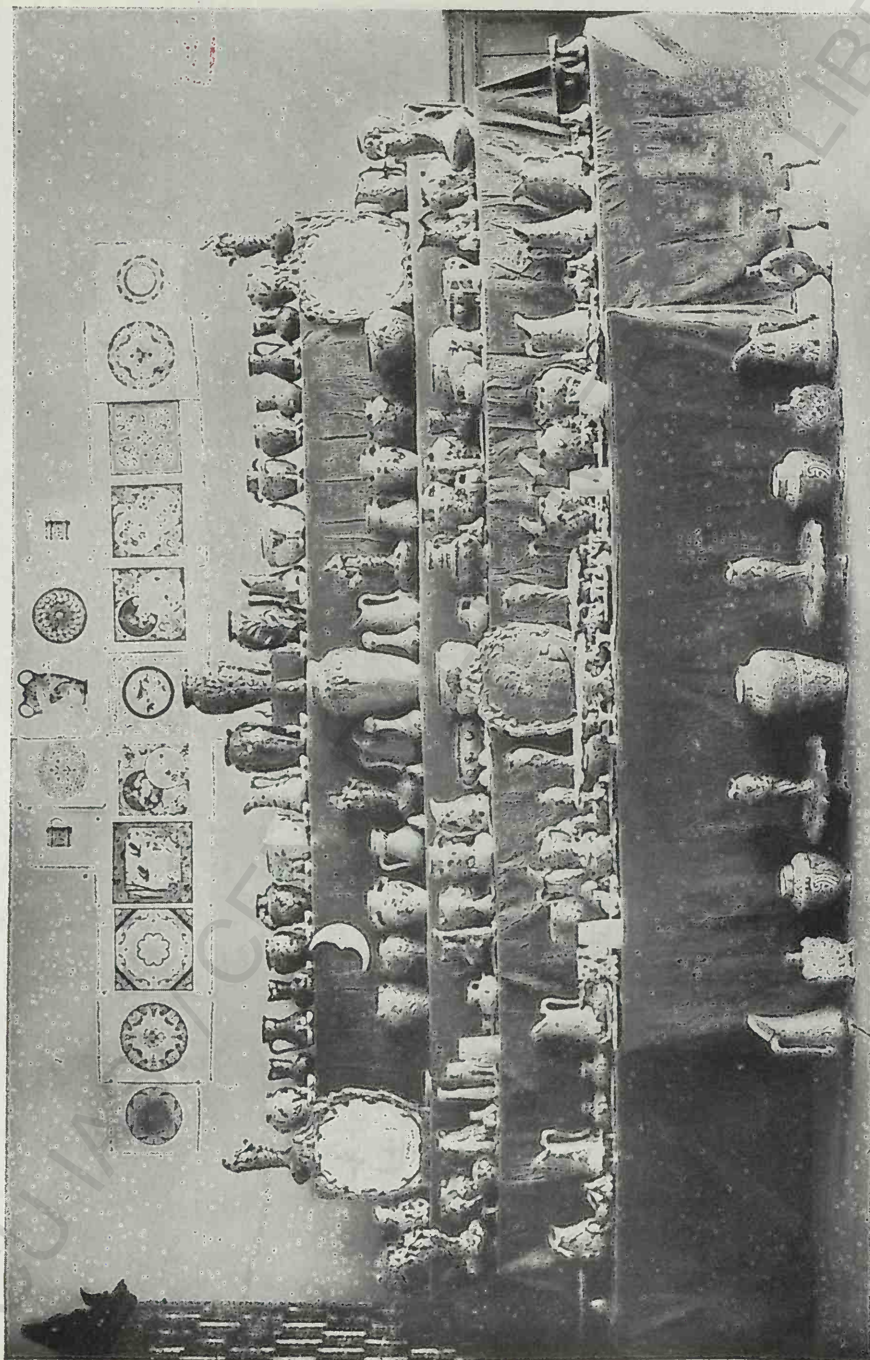
Prima expoziție a produselor și desemnelor școalei ceramice din Târgul-Jiului la finele anului școlar. Iulie 1901.
In mijloc pe perete proectul pe carton al unui vitrou (3 m.) lucrat de I. Wirnstl.

Tabla VII

Expoziția produselor școalei ceramice din Târgul-Jiului la finele anului școlar 1902/1903. Iulie 1903.

Tabla VIII

Expoziția produselor Școalei ceramice din Târgul-Jiului la finele anului școlar. Iulie 1904.

Din Expoziția produselor Școalei ceramice din Târgul-Jiului la finele anului școlar. Iulie 1904.

Tabla X

Din expoziția Școalei ceramice din Târgul-Jiului din vara anului 1904.
Gipsuri și vase lucrate de elevi.

Tabla XI

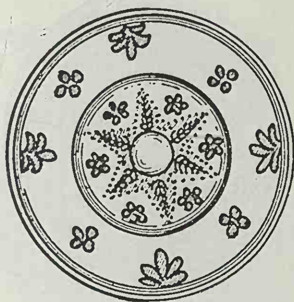
a. Din Expoziția Școalei ceramice din Târgul-Jiului în vara anului 1905. Vase modelate și pictate. cu motive românești.

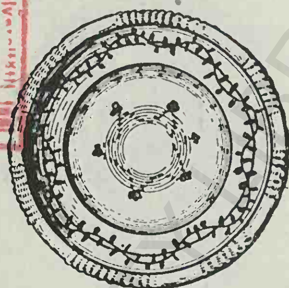

b. Din Expoziția Școalei ceramice din Târgul-Jiului, în vara anului 1905. Vase modelate și pictate, flori ș. a.

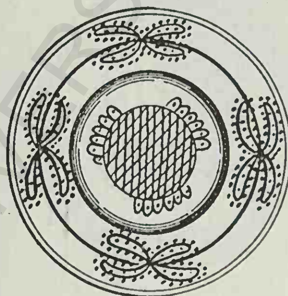
CERAMICA POPULARĂ
Tablele XII—XVII

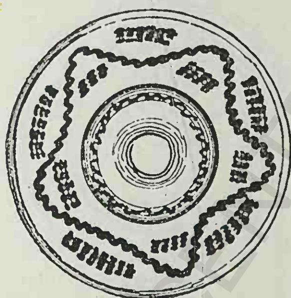
Tabla XII

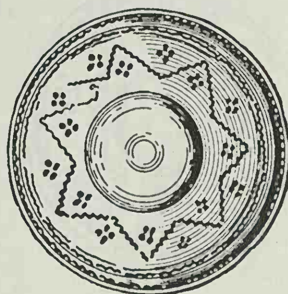

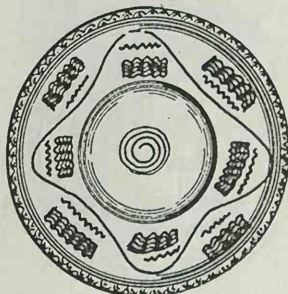

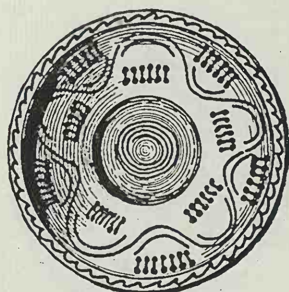
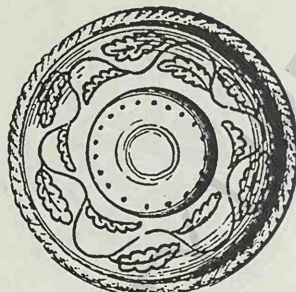
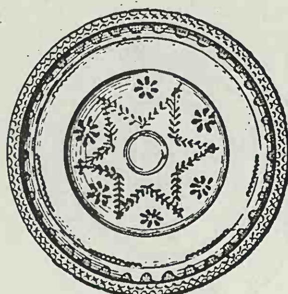
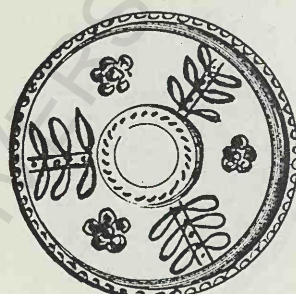
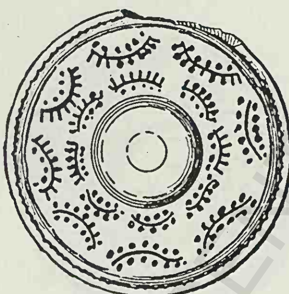
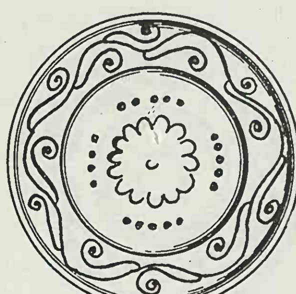
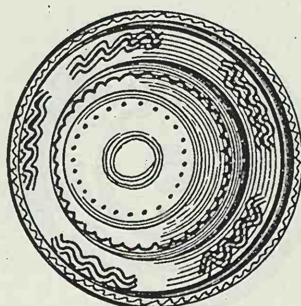

Farfurii și blide țărănești din județul Gorj.

Tabla XIII

Farfurii și blide țărănești din județul Gorj.

Tabla XIV

Oală din Gorj

din R.-Sărat

Oală din Ardeal

din Târgul-Frumos

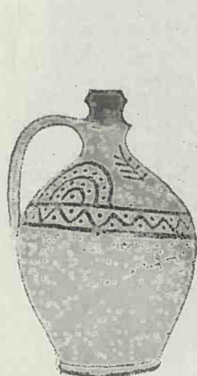
din Gorj

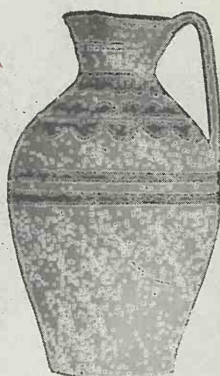
din Huedin

Ceramică populară din țară.

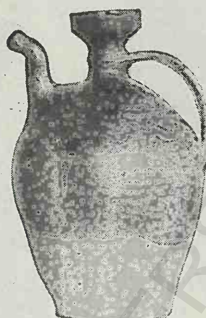
Tabla XV

1. Din vechiul Regat.

2. din Banat.

3. din Cocioc (Ilfov).

4. din vechiul Regat.

5. de la Leordeni.

6. din Buhuși (Jud. Neamț).

7. din vechiul Regat.

Ceramică populară din țară.

Tabla XVI

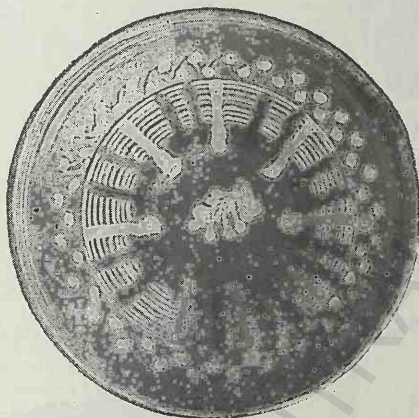
din Bihor

din Baia Mare

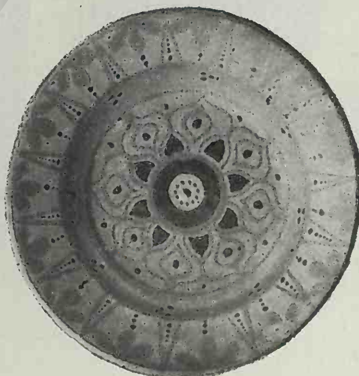
din Bihor

din Târgul Frumos

din Târgul Frumos

din Broșteni-Suceava

Ceramică populară din țară.

Tabla XVII

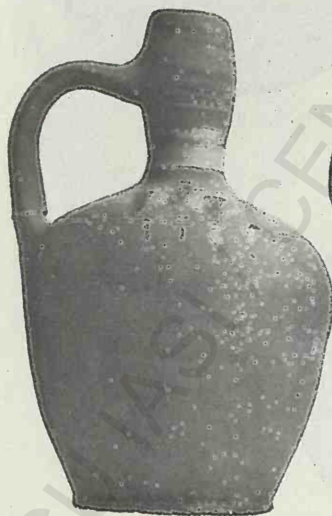
din Judeţul Durostor

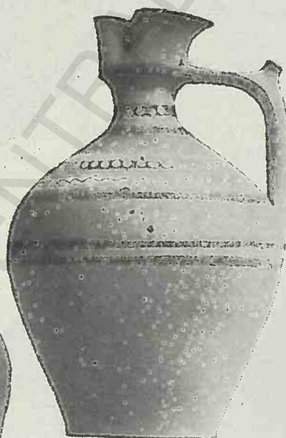
din Târgul Frumos

din Târgul Frumos

din Jud. Durostor

din Caransebeş

din Jud. Durostor

Ceramică populară din ţară.

OUA ÎNCONDEIATE

Tablele XVIII—XX

NUMIRILE MOTIVELOR SAU DESENELOR DE PE OUĂLE INCONDEIATE REPRODUSE PE TABLELE XVIII—XX ŞI LOCUL LOR DE ORIGINE

Tabla XVIII

1. *Ceriul în stelut* com. Racova (Bacău)
2. *Soarele* „ „
3. *Soarele* „ „
4. *Stea* „ „
5. *Stea* „ „
6. *Stea* Gorj
7. *Stea* Dumitreşti (R.-Sărat)
8. *Fulgerul* Broscăuţi (Dorohoi)
9. *Aeroplan* Trestiana „
10. *Cruce* Racova (Bacău)
11. *Cruce* Dumitreşti (R.-Sărat)
12. *Hora Paştelui* „ „

Tabla XIX

13. *Morişcă* Muscel
14. *Salbă* Dorohoi
15. *Cercei* Tureatca (Dorohoi)
16. *Scară* Trestiana „
17. *Fierul plugului* Muscel
18. *Furcă de fân* Muscel
19. *Furcă* Racova (Bacău)
20. *Grebla* Trestiana (Dorohoi)
21. *Secere* Dumitreşti (Ilfov)
22. *Coada curcanului* Vidra-Vrancea
23. *Aripile vulturului* „
24. *Şerpi* Dorohoi

Tabla XX

25. *Viermele* Dumitreşti (R.-Sărat)
26. *Floarea Paştelui* Vidra-Vrancea
27. *Cireşele* „
28. *Frunza salcămului*, D-treşti R-Sărat
29. *Foaie de salcâm* Muscel
30. *Foaie de salcâm* Gorj
31. *Butonaşi* „
32. *Foaie de jugastru* „
33. *Ciuperca* Dumitreşti (Ilfov)
34. *Cârligul ciobanului* Muscel
35. *Cârligul ciobanului* Dorohoi
36. *Calea rătăcită* Muscel

Numerile 1—5, 7—19, 14—16, 19—28, 33 şi 35 sunt luate din Colecţia inedită a Doamnei *Elena Cuparencu-Şentea* institutoar în Dorohoi.

Numerile 13, 17, 18, 29, 34 şi 36 sunt din lucrarea *„Sărbătorile Poporului"* de *G. Rădulescu-Codin* şi *D. Mihalache* (din părţile Muscelului) publicate de Academia Română în colecţia: *„Viaţa poporului român"*. Vol. VII. pag. 49—51, Bucureşti, 1909.

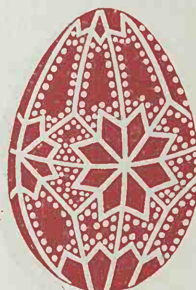
Numerile 6, 30—32. sunt din colecţia I. Moisil, din care unele s'au publicat în Revista: *„Amicul Tinerimei*, An. I (1895) Târgul-Jiului, No. 7 pag. 4.

Tabla XVIII

1. Ceriul înstelat

2. Soarele

3. Soarele

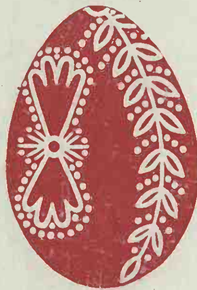

4. Stea

5. Stea

6. Stea

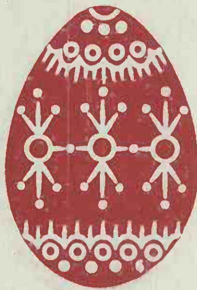

7. Stea

8. Fulgerul

9. Aeroplan

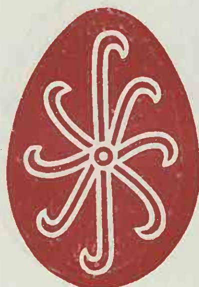

10. Cruce

11. Cruce

12. Hora Paștelui

Ouă încondeiate cu numirile desenelor de pe ele.

Tabla XIX

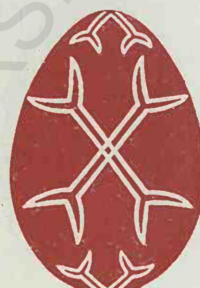

13. Morișcă

14. Salbă

15. Cercei

16. Scară

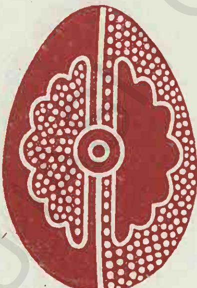

17. Fierul plugului

18. Furcă de fân

19. Furca

20. Greblă

21. Secere

22. Coada curcanului

23. Aripile vulturului

24. Șerpi

Ouă încondeiate

Tabla XX

25. Viermele

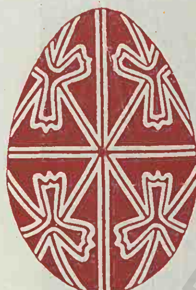

26. Floarea paştelui

27. Cireşele

28. Frunza salcâmului

29. Foaie de salcâm

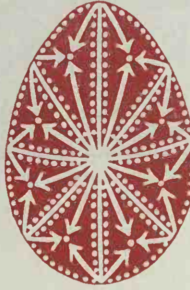

30. Foi de salcâm

31. Butonaşi

32. Frunze

33. Ciupercă

34. Cârligul ciobanului

35. Cârligul ciobanului

36. Calea rătăcită

Ouă încondeiate

Tabla XXI

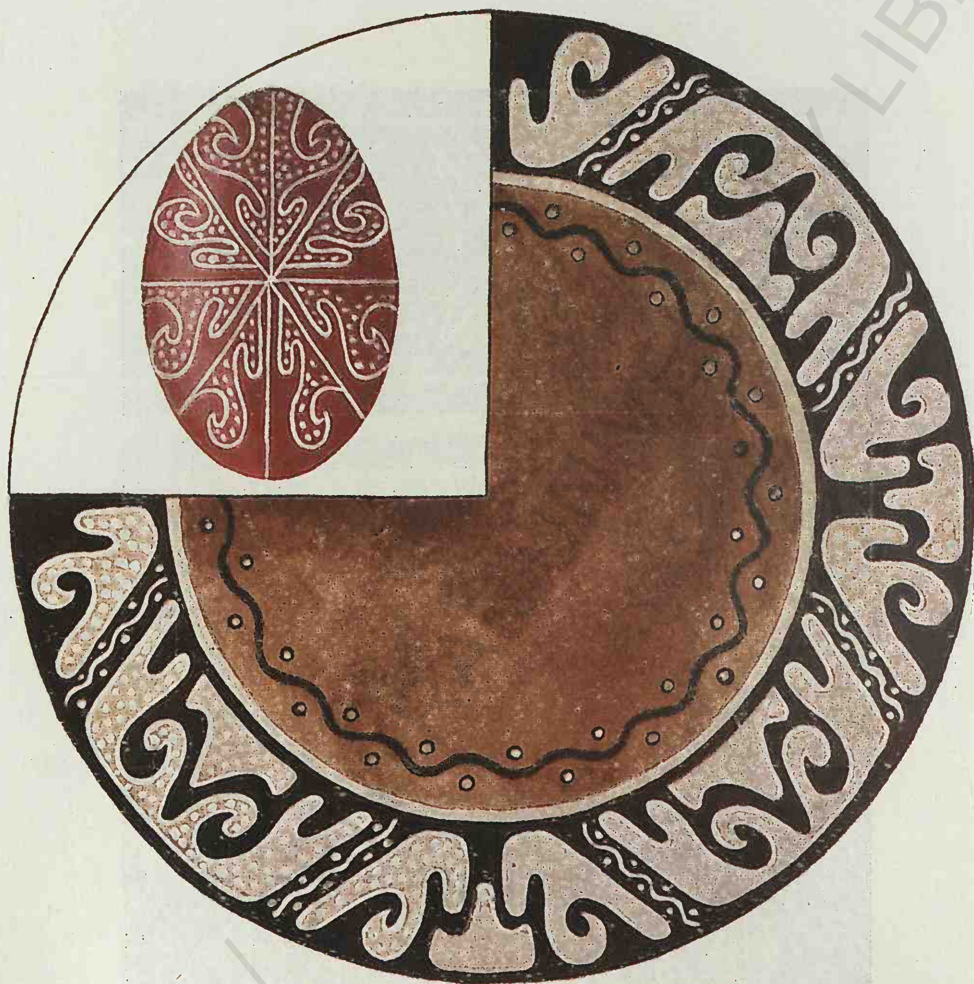
Motive stilisate după oău încondeiate, în colorile de pe originale.

Tabla XXII

Motive stilisate după ouă încondeiate cu culorile originale.

Tabla XXIII

Motive după ou aplicate pe o farfurie.

Tabla XXIV

Vas de teracotă.

Motive: Cârligul ciobanului ș. a.

Vas de majolică pentru flori.

Motive după ouă încondeiate (cârligul ciobanului).

Tabla XXVI

Vas pentru flori.

Motive după ouă încondeiate.
Stele, Cârligul ciobanului, Cruci, Frunza bradului.

Tabla XXVII

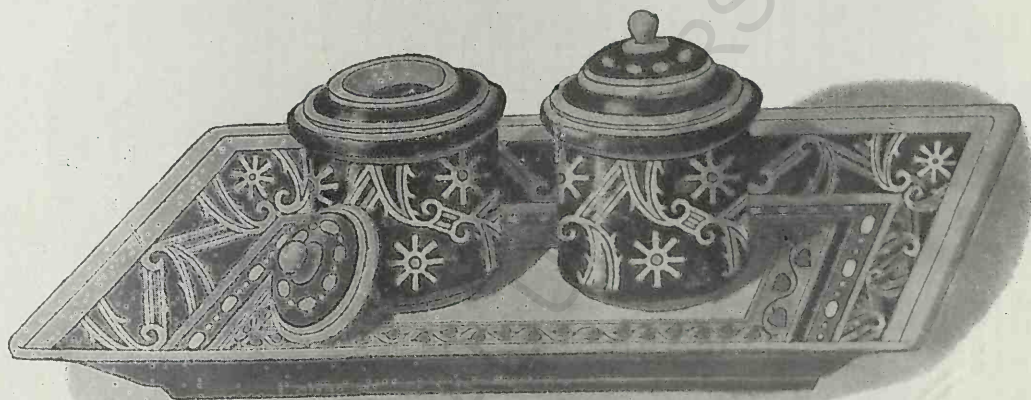
Cană

Motive după ouă încondeiate. Stele-Cârligul ciobanului
Coloritul ca și Vasul de pe tabla XXV sau motivele
stilizate de pe tabla XXI și XXII.

Tabla XXVIII

Călimară.

Motive după ouă încondeiate. Coloritul ca în obiectele de pe tabla XXV.

Tabla XXIX

a. Vas.

b. Farfurie.

Motive după ouă încondeiate.

Tabla XXX

Vas pentru flori.

Motive după ouă încondeiate.
Stele-Cârligul ciobanului, Frunza salcâmului.

Vas pentru flori.

Motive după ouă încondeiate.
Stele, Cârligul ciobanului, Frunza salcâmului.

Tabla XXXII

Cană pentru vin.

Motive: Stele, Frunza salcâmului ş. a.

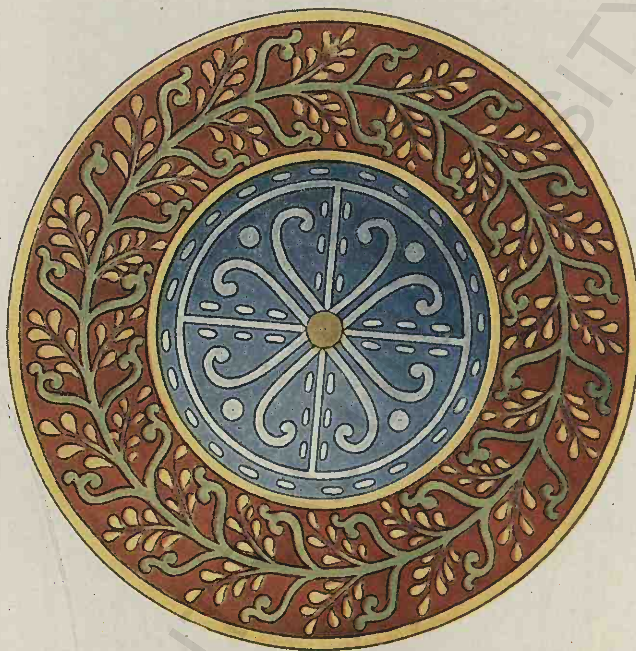
Tabla XXXIII

Farfurie.

Motive: Stele, Frunza salcâmului.

Farfurie

Motive: Cruce, frunza salcâmului

Tabla XXXV

Ploscă

Motive: Cârligul ciobanului, Stea, Frunza salcâmului

Tabla XXXVI

Vas.

Motive după ornamentația Bisericei Curtea de Argeș

Tabla XXXVII

Călimară

Motive după ornamentația Bisericei Curtea de Argeș

Tabla XXXVIII

Cană

Motive după ornamentaţia Bisericei Curtea de Argeş

Tabla XXXIX

Farfurie

Motive după ornamentația Bisericei Curtea de Argeș

Tabla XL

Ulcea - Cană

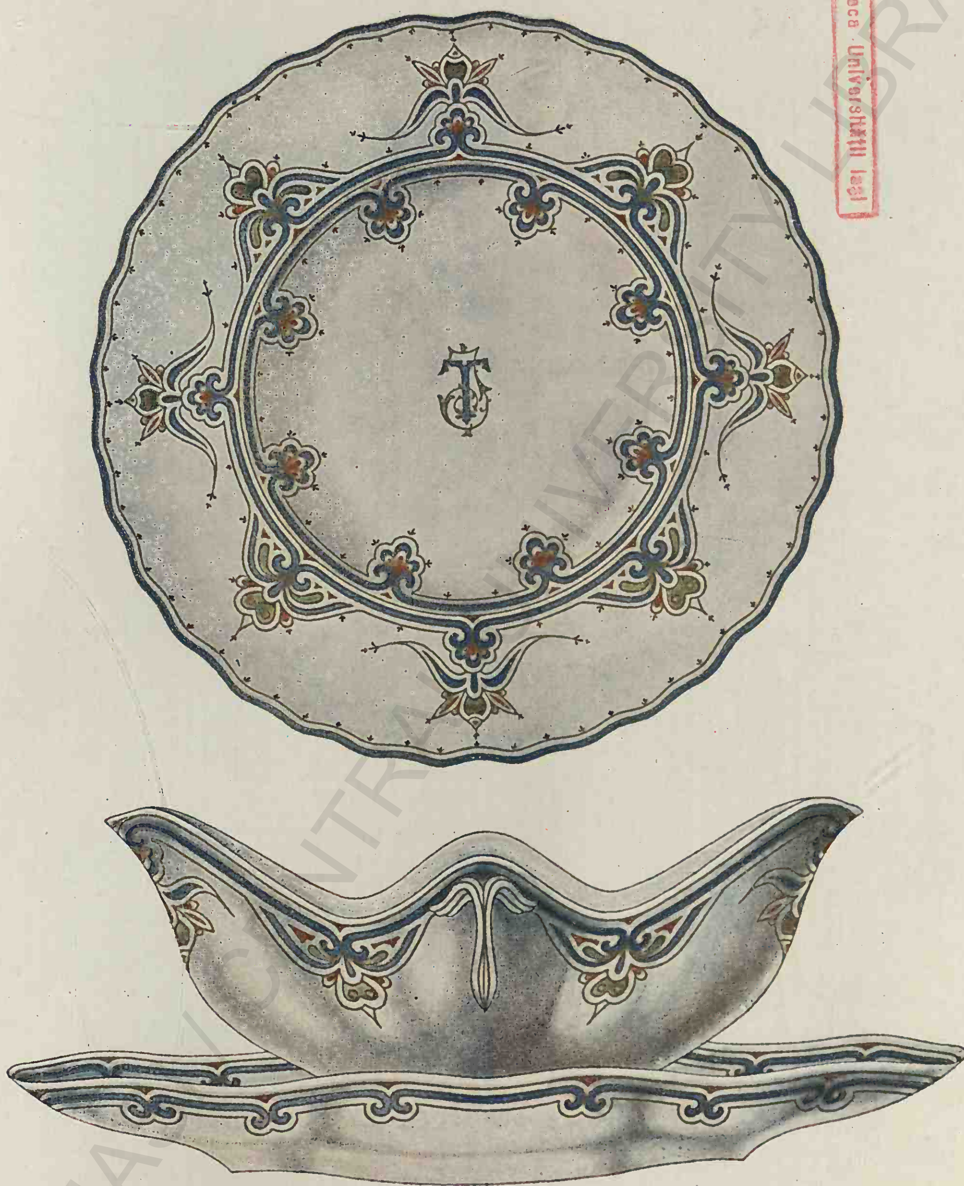
Forma și ornamentația vasului, după unul țărănesc din Gorj
Ramuri si frunza salcâmului.

Cana (Majolica)

Motive după un pomelnic din suta XVIII-a

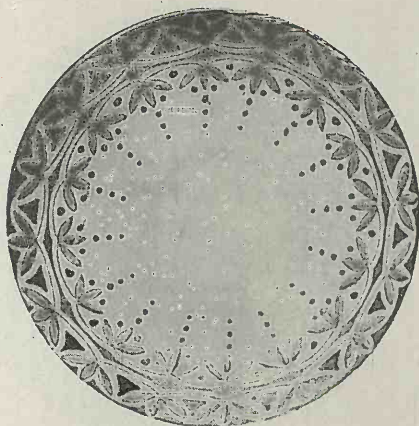
Tabla XLII

Motive după o evanghelie dela Mănăstirea Putna (Bucovina) din anul 1507.

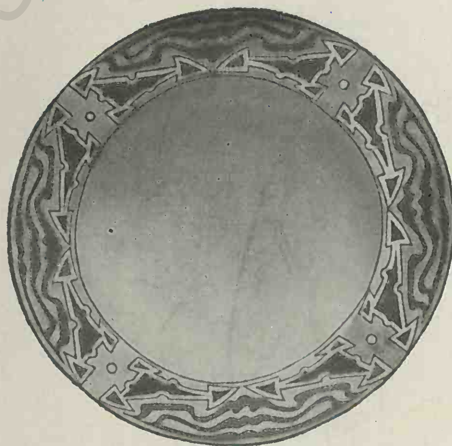

Facsimil după Evanghelia dela Mânăstirea Putna din 1507
reprodusă din *Revista istorică, arheol. fil.* - București. Tabla 15. A.
după care s'au aplicat motivele la Farfuria și Sosiera de pe tabla XLII

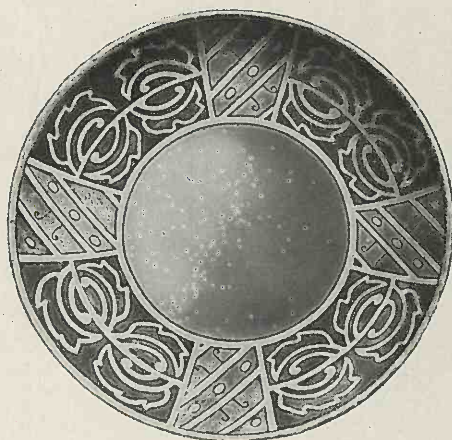

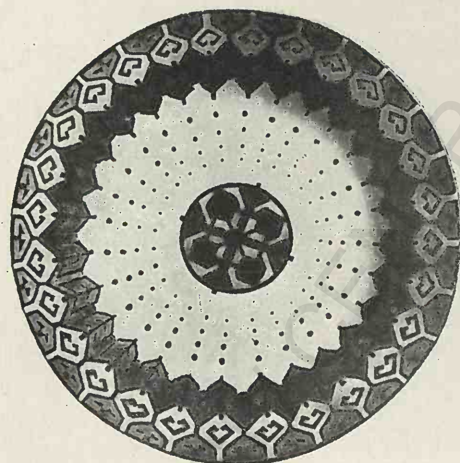

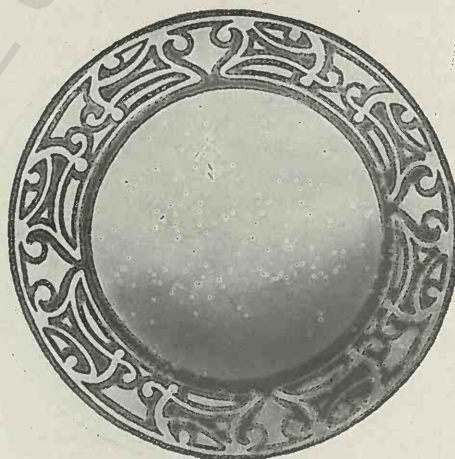
Motive după ouă încondeiate

Tabla XLV

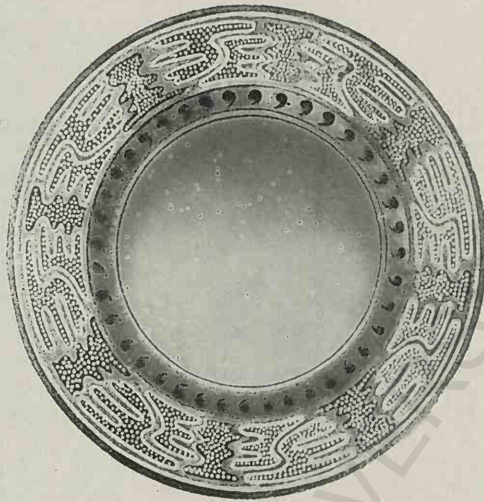

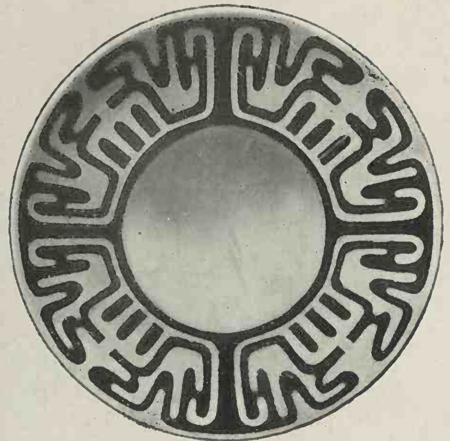

Motive după ouă încondeiate

Tabla XLVI

Motive după ouă încondeiate

Motive după ouă, și după țesături

Tabla XLVIII

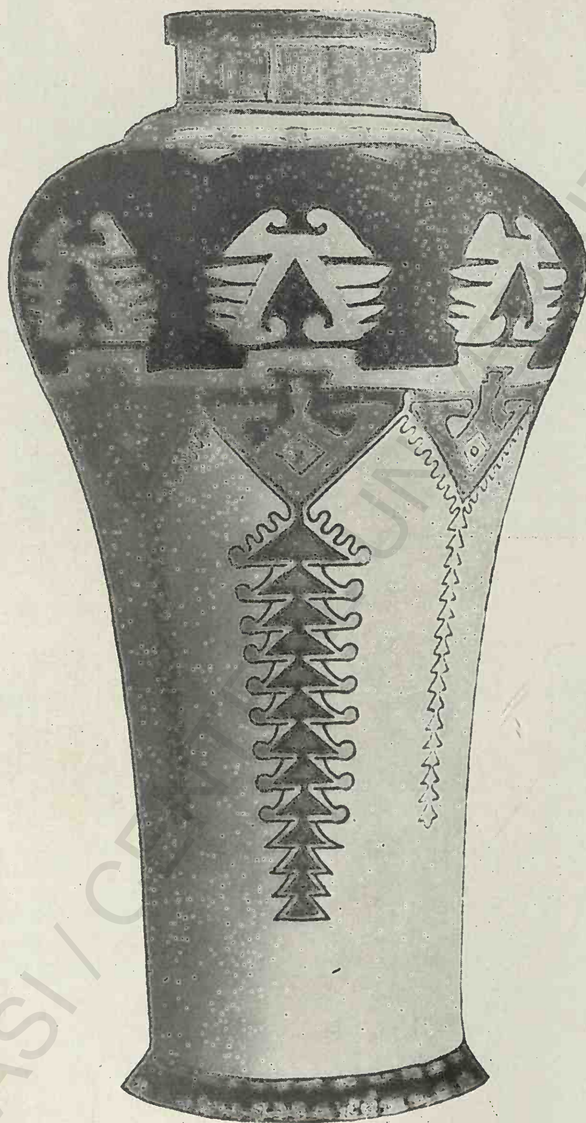

Motive după ouă încondeiate și după țesături

Tabla XLIX

Vas

Motive după scoarțe

Tabla L

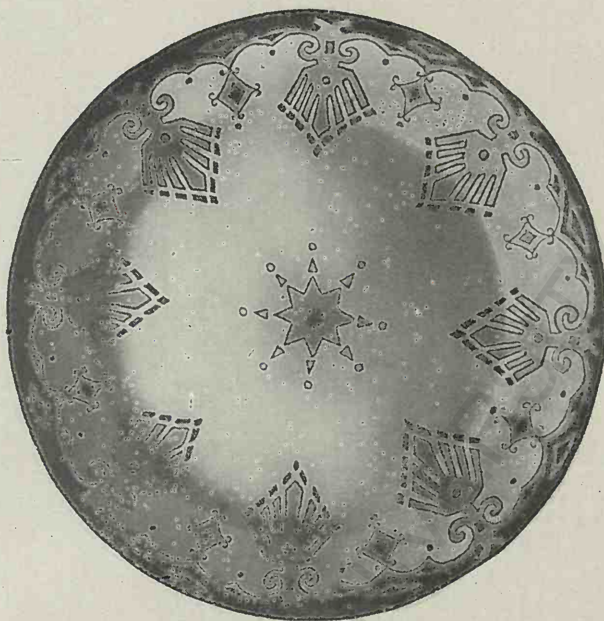
Motive după scoarțe

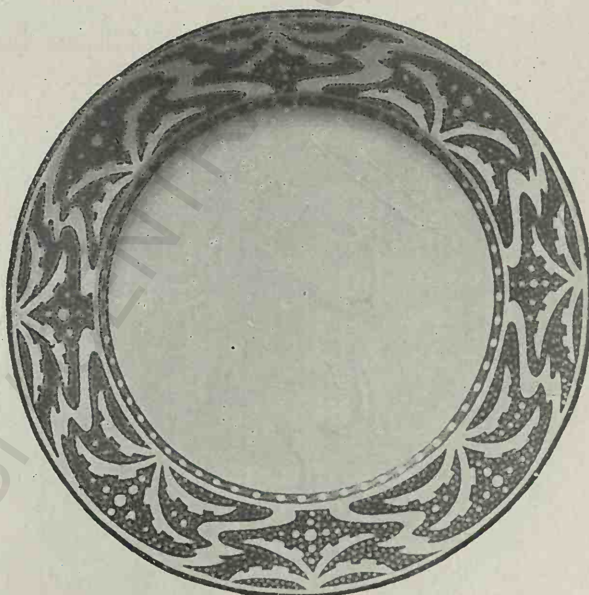
Tabla LI

Motive după scoarțe

Tabla LII

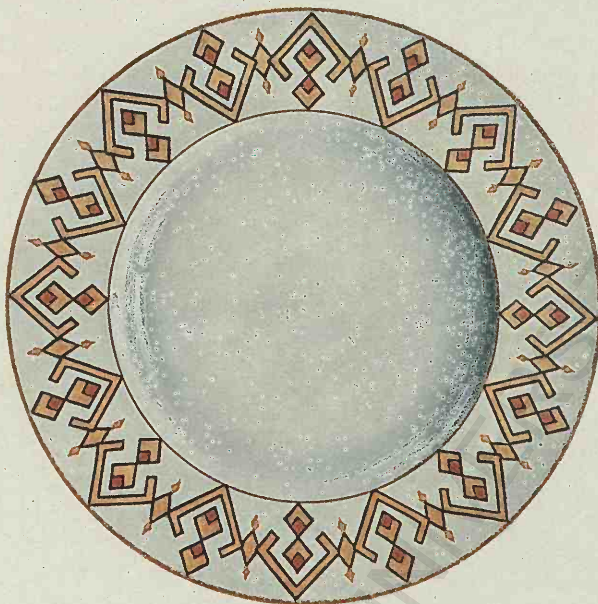

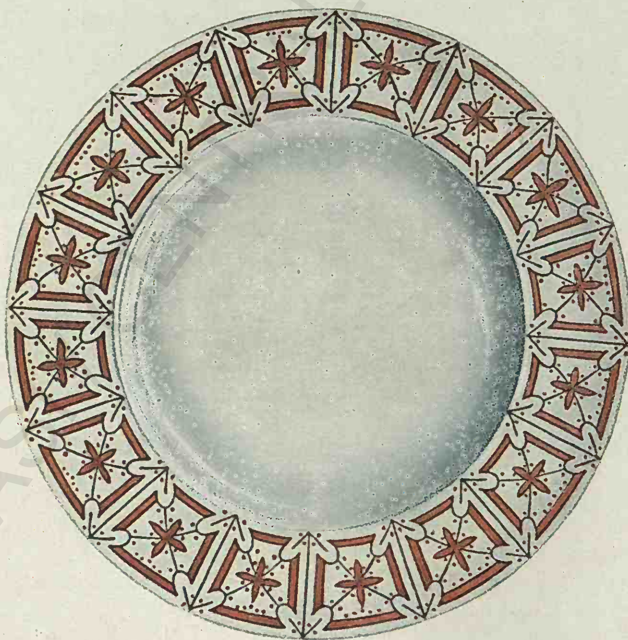
Motive după țesături

Tabla LIII

a.

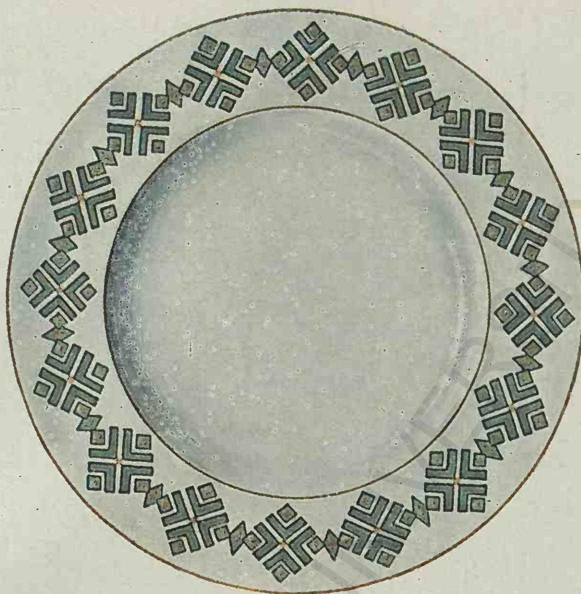
b.

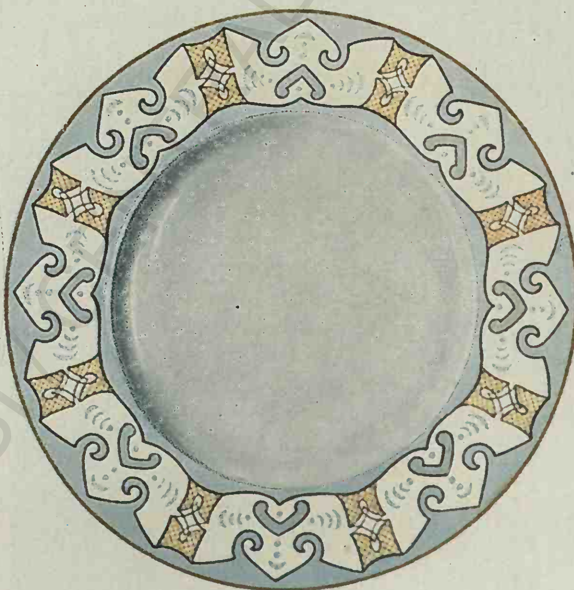
Motive după diferite țesături

Tabla LIV

a.

b.

Motive după diferite țesături

Tabla LV

Proect de vas în stil Domnesc (bizantin)

25 Nov. 1921.

Motive și elemente din trecutul nostru

Tabla LVI

Proect de decor pentru un vas în stil românesc

Reprezintă o horă. Motive străvechi, zăluța și alte motive